

**Koncepce
Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21 na období
2020-2025**

Úvod

Cílem Koncepce Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21 je vytvořit strategický dokument pro další fungování projektu realizovaného Jihomoravským krajem na základě rozhodnutí Zastupitelstva Jihomoravského kraje. Realizace Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21 byla schválena Zastupitelstvem Jihomoravského kraje v roce 2008.

Díky koncepčnímu řízení Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21 bude možné dosáhnout zlepšení spolupráce mezi všemi subjekty, zapojenými do projektu, i větší systematičnosti a kvality realizovaných aktivit.

Součástí strategického dokumentu je nejen analýza současného stavu, ve kterém se tento projekt po cca 10 letech svého fungování nachází, ale především návrhová část, ze které vyplývá vize Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21 a určení směru, kterým by se měl Jihomoravský kraj při realizaci tohoto projektu ubírat v období následujících pěti let. Předpokládá se, že po uplynutí této doby dojde k revizi a aktualizaci koncepce. Na úvod je nutné konstatovat, že dosud nebyl pro účely Projektu Zdravý Jihomoravský kraj a místní Agendy 21 žádný strategický dokument v orgánech kraje schválen. Realizace projektu probíhala na základě ročních plánů aktivit, schvalovaných Zastupitelstvem Jihomoravského kraje, které byly po ukončení kalendářního roku vyhodnocovány současně se schvalováním plánu na další rok.

Je zapotřebí zmínit, že v roce 2015 byla rozpracována „Koncepce Zdravého Jihomoravského kraje“, která byla sice téměř dokončena, avšak k jejímu předložení a schválení již nedošlo. Tato rozpracovaná „Koncepce Zdravého Jihomoravského kraje“ se stala jedním z podkladů pro zpracování tohoto dokumentu.

Nyní předkládaná koncepce Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21 se skládá ze čtyř hlavních částí:

Teoretická část – seznamuje čtenáře se základními dokumenty a pojmy, klíčovými pro realizaci projektu, popisuje institucionální zakotvení v rámci České republiky.

Analytická část – popisuje vývoj projektu a jeho obsahové zaměření od začátku realizace doposud, včetně financování. Součástí analytické části je rovněž SWOT analýza konstatující silné a slabé stránky, stejně jako rizika a příležitosti tohoto projektu.

Návrhová část – obsahuje formulaci vize Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21 a určení priorit a cílů.

Implementační část – obsahuje konkrétní návrhy opatření včetně určení finančních nákladů, spolupracujících subjektů a monitorovacích indikátorů, které budou sloužit pro vyhodnocování naplňování cílů Koncepce Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21.

Seznam zkratk

ČR – Česká republika

EU – Evropská unie

ICLEI – Local Governments for Sustainability, globální asociace místních samospráv k udržitelnému rozvoji

JMK – Jihomoravský kraj

NNO – nestátní neziskové organizace

NSZM – Národní síť Zdravých měst ČR

OSN – Organizace spojených národů

PZK – Projekt Zdravý kraj a místní Agenda 21

WHO – World Health Organization, tj. Mezinárodní zdravotnická organizace (agentura Organizace spojených národů, která je koordinační autoritou v mezinárodním veřejném zdraví)

Obsah

Úvod	2
Seznam zkratk.....	3
Základní pojmy	5
Související dokumenty.....	6
1. Vznik a teoretická východiska Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21	8
1.1. Mezinárodní „Projekt Zdravé město/obec/region“ a NSZM	9
1.2. Udržitelný rozvoj a cíle udržitelného rozvoje	9
1.3. Místní Agenda 21 a CENIA	10
1.4. Srovnání: členství v NSZM vs. uplatňování místní Agendy 21	11
2. Charakteristika Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21 od vzniku až do roku 2019	13
2.1. Vývoj Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21	13
2.2. Organizační zabezpečení Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21 a členská základna ...	15
2.3. Financování Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21.....	19
2.4. Náplň činnosti Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21.....	21
2.5. Podpora zdraví a zdravého životního stylu v rámci Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21	23
3. SWOT analýza	27
4. Vize, priority a cíle Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21	29
4.1. Vize Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21	29
4.2. Priority Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21	30
4.3. Cíle Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21	31
5. Opatření a finanční zdroje Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21.....	37
5.1. Navržená opatření pro naplňování priorit koncepce	37
5.2. Finanční zdroje pro realizaci aktivit spadajících do Projektu Zdravý kraj a místní Agenda 21	47
5.3. Způsob vyhodnocování koncepce Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21	48
6. Projekt Zdravý kraj a místní Agenda 21 v roce 2025	49
7. Závěr	56
Zdroje informací	57

Základní pojmy

CENIA (Česká informační agentura životního prostředí) – příspěvková organizace spadající pod Ministerstvo životního prostředí, která spravuje informační systém místní Agendy 21, tzv. „Databázi MA21“.

Databáze MA21 – informační systém o naplňování nástroje místní Agendy 21, který na internetových stránkách spravuje CENIA. Obsahuje informace o jednotlivých realizátorech místní Agendy 21 v ČR, včetně monitoringu jejich aktivit a vyjádření míry naplňování jednotlivých kritérií místní Agendy 21, stanovených „Pracovní skupinou pro MA21“ zřízenou při Radě vlády pro udržitelný rozvoj.

Dataplán – internetová databáze provozovaná NSZM, obsahující například kontakty, seznam strategických dokumentů, příklady dobré praxe a další prezentaci aktivit členů NSZM.

Municipalita – pro účely tohoto dokumentu se jedná o obec, město, městys a dobrovolný svazek obcí.

Národní síť Zdravých měst ČR – asociace místních samospráv, které se programově hlásí k principům udržitelného rozvoje, zapojují veřejnost do rozhodovacích procesů a podporují zdravý životní styl svých obyvatel.

Nástroj místní Agendy 21 – jedna z metod kvality veřejné správy v ČR. Jedná se o program rozvoje obce, regionu (nebo jiného územního celku), který zavádí principy udržitelného rozvoje do praxe. Smyslem tohoto nástroje je zlepšování kvality veřejné správy, strategického řízení, zapojování veřejnosti a budování místního partnerství. Číslovka 21 vyjadřuje vztah k 21. století.

Projekt Zdravý kraj a místní Agendy 21 – projekt realizovaný JMK na základě jeho vlastního rozhodnutí a z vlastních finančních prostředků, zaměřený na podporu zdraví a aplikaci myšlenek udržitelného rozvoje v praxi. Zpracovaná koncepce se týká právě tohoto projektu.

Pracovní skupina Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21 – poradní orgán pro realizaci Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21, který zřídila Rada JMK. Členy pracovní skupiny jsou zaměstnanci Krajského úřadu JMK, zástupci neziskového a veřejného sektoru, političtí představitelé JMK a zástupce podnikatelského sektoru.

Udržitelný rozvoj – takový rozvoj, který zabezpečuje potřeby současné společnosti, aniž by omezoval možnost budoucích generací naplňovat jejich vlastní potřeby (jedna z mnoha definic tohoto pojmu, uvedená v dokumentu OSN „Naše společná budoucnost“).

Zdravé město/obec/region – označení pro územní samosprávný celek (obec, město, městys, dobrovolný svazek obcí, kraj), který se aktivně zapojil do mezinárodního „Projektu Zdravé město/obec/mikroregion/region“ prostřednictvím členství v NSZM.

Související dokumenty

Agenda 21 – programový dokument OSN a jeden ze základních textů udržitelného rozvoje pro 21. století, přijatý v roce 1992 na Summitu Země v Rio de Janeiru.

Agenda 2030 – dokument OSN z roku 2015 obsahující 17 „Cílů udržitelného rozvoje“, tzv. „SDGs“ (Sustainable Development Goals). Popisuje postup ke kvalitě života a udržitelnému rozvoji, tj. snahu o dlouhodobou vyrovnanost mezi hlavními oblastmi rozvoje: sférou hospodářskou, sférou sociální a sférou životního prostředí. V procesu dosahování udržitelného rozvoje je zdůrazněna účast veřejnosti a otevřený typ spolupráce mezi jednotlivými subjekty, jako jsou veřejná správa, školy, nevládní organizace, podnikatelské subjekty, vědecké instituce i laická veřejnost.

Analytická studie zdraví a zdravotnictví JMK v číslech – dokument zpracovaný Ústavem zdravotnických informací a statistiky ČR v roce 2019. Studie vychází z dat národních registrů, zejména Národního zdravotnického informačního systému. Spolu se Zprávou o zdraví obyvatel JMK 2018 se jedná o stěžejní podklad pro návrhy konkrétních opatření a obsahové zaměření této koncepce.

Baskická deklarace udržitelných měst Evropy – dokument ICLEI z roku 2016 zdůrazňující závazek politických reprezentací měst podporovat opatření k udržitelným, odolným a pro obyvatele příznivým městům. Dokument navazuje na podobné deklarace v rámci hnutí Evropských udržitelných měst – Aalborskou chartu (1994) a Aalborské závazky (2004) i další aktivity koordinované globální asociací ICLEI. NSZM je kolektivním členem ICLEI od roku 2017.

Kodaňská deklarace pro Zdravá města (z roku 2018) a VII. Fáze programu Zdravé město WHO období 2019-2024 – dokument a postupy WHO zdůrazňující závazek politických reprezentací měst v Evropě podporovat opatření ke zdraví, rovným příležitostem přístupu ke zdraví, udržitelnému rozvoji a sociální spravedlnosti.

Politika společenské odpovědnosti Krajského úřadu JMK – dokument z roku 2013, který vytyčuje základní principy společenské odpovědnosti na Krajském úřadě JMK a formuluje cíle v jednotlivých pilířích (sociálním, environmentálním a ekonomickém).

Program rozvoje Jihomoravského kraje 2018-2021

Program rozvoje JMK 2018-2021 je hlavním realizačním dokumentem Strategie rozvoje JMK 2012-2020. Jedná se o pátou aktualizovanou verzi tohoto dokumentu. Jeho hlavními úkoly jsou v návaznosti na strategii rozvoje identifikovat a zhodnotit aktuální témata k řešení, vytyčit priority na následující období, provázat jednotlivé tematické koncepce kraje a stanovit konkrétní kroky krajské samosprávy k řešení identifikovaných problémů a cílů. Aktivity PZK jsou v Programu rozvoje Jihomoravského kraje 2018-2021 zahrnuty zejména v Prioritě č. 2: Zajištění kvality života obyvatel, přesněji pak v aktivitě 2.3.4 Podpora zdravého stylu života a ochrana zdraví a v aktivitě 2.6.1 Koncepční přístup k rozvoji.

Strategie Krajského úřadu JMK

Jedná se o dokument souhrnně určující rozvoj Krajského úřadu JMK. Strategie je stanovena na období 2016-2020, navazujícími dokumenty a politikami jsou Personální strategie KrÚ, Politika společenské odpovědnosti, Politika bezpečnosti informací, Protikorupční strategie.

Strategie rozvoje JMK 2012-2020

Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2012-2020 je základním koncepčním dokumentem, který určuje hlavní linie a rámec rozvoje území JMK v jednotlivých tematických oblastech v dlouhodobém horizontu. Definuje vize, cíle, a na ně navazující priority a aktivity, čímž obecně určuje směr dalšího vývoje. Oblast působnosti PZK v rámci Strategie rozvoje JMK spadá převážně do Priority 2: Kvalitní a odpovídající nabídka veřejných služeb, Opatření 2.6: Zajištění kvalitní péče o zdraví a sportovního využití a Opatření 2.7: Zefektivnění veřejné správy a zkvalitnění komunikace s veřejností.

Strategický rámec ČR 2030 – základní dokument státní správy pro udržitelný rozvoj a zvyšování kvality života obyvatel. V šesti klíčových oblastech shrnuje, kam rozvoj České republiky dospěl, jakým čelí rizikům a jakých příležitostí může využít. Pro každou oblast formuluje strategické i specifické cíle. Jedná se o reakci na přijetí globální rozvojové Agendy 2030, která přenáší do domácího prostředí 17 Cílů udržitelného rozvoje.

Zdraví 21 – Zdraví pro všechny v 21. století, strategie WHO z roku 1998, formulující základní politické principy péče o zdraví v jeho širokých společenských souvislostech.

Zdraví 2020 – dokument WHO z roku 2012 zpracovaný za účelem vytvoření regionální politiky zdraví pro všechny jako průvodce při stanovení vlastních politických přístupů a cílů.

Zdraví 2020 – Národní strategie ochrany a podpory zdraví i prevence nemocí – dokument Ministerstva zdravotnictví. Jedná se o rámcový souhrn pro rozvoj veřejného zdraví v ČR a nástroj pro implementaci dokumentu WHO Zdraví 2020 v ČR.

Strategický rámec Zdraví 2030 – koncepční dokument projednaný vládou ČR v listopadu 2019, udávající směr rozvoje péče o zdraví obyvatel České republiky pro příští desetiletí. S ohledem na všechny výzvy a současné trendy byly formulovány tři strategické cíle: zlepšení zdravotního stavu populace, optimalizace zdravotnického systému a podpora vědy a výzkumu. Hlavními tématy jsou reforma primární péče, důraz na prevenci, zdravotní gramotnost a odpovědnost občanů za jejich zdraví. Důležitým prvkem je také integrovaná zdravotní péče a propojení systému zdravotnictví a sociální péče.

Zpráva o zdraví obyvatel JMK 2018 – dokument Krajské hygienické stanice Brno obsahující informace o zdravotním stavu obyvatel žijících na území JMK. Spolu s Analytickou studií zdraví a zdravotnictví JMK v číslech zpracovanou v roce 2019 se jedná o stěžejní podklad pro navržení konkrétních opatření vedoucích k dosažení vyšší kvality života v JMK a pro obsahové zaměření této koncepce.

TEORETICKÁ ČÁST

1. Vznik a teoretická východiska Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21

JMK začal realizovat PZK od roku 2009 – neboť pro tento rok byl poprvé schválen plán aktivit projektu. Samotné realizaci předcházela přípravná fáze v roce 2008, která zahrnovala potřebné administrativní úkony ke spuštění PZK. K těmto úkonům patřilo bezesporu přijetí „Deklarace Projekt Zdravý kraj“, schválené Zastupitelstvem JMK v roce 2008, a vstup do asociace NSZM téhož roku. V prvních letech nebyly na realizaci projektu vyčleněny v rozpočtu kraje žádné finanční prostředky, administrativně tato činnost spadala do působnosti odboru zdravotnictví Krajského úřadu JMK. V roce 2010 se JMK přihlásil k realizaci nástroje místní Agendy 21 prostřednictvím tzv. „Databáze MA21“ vedené příspěvkovou organizací CENIA (CENIA je řízena Ministerstvem životního prostředí). Na základě doporučení a metodiky CENIA schválilo v roce 2019 Zastupitelstvo JMK „Deklaraci k podpoře udržitelného rozvoje prostřednictvím místní Agendy 21“, která obsahuje ideová východiska pro aplikaci principů udržitelného rozvoje v podmínkách JMK. Více je o historii PZK uvedeno v kapitole č. 2.1.

Pojem „zdravý“ v názvu projektu byl již od počátku vzniku chápán v širším významu než pouze ve smyslu fyzického či psychického zdraví člověka. Ačkoliv podpora zdraví obyvatel, zdravotní gramotnosti a preventivních aktivit byla a je velmi podstatnou částí PZK, slovo „zdravý“ je míněno též ve smyslu „zdravého“ společenského a životního prostředí a „zdravé“ veřejné správy.

PZK je postaven na těchto základních pilířích:

- podpora zdraví a života,
- udržitelný rozvoj ve smyslu propojení oblastí sociální, ekonomické a životního prostředí,
- účast veřejnosti, tzv. partnerství v komunitě a zapojování veřejnosti do rozhodování.

Ideovými východisky pro realizaci PZK byly principy mezinárodního „Projekt Zdravé město/obec/region“, vycházejícího ze společné iniciativy OSN a WHO. V podmínkách ČR se tento projekt realizuje především prostřednictvím NSZM. NSZM představuje asociaci obcí, měst, mikroregionů a krajů, jejímž členem se stal JMK v roce 2008. Podrobněji jsou „Projekt Zdravé město/obec/region“ a fungování NSZM popsány v kapitole 1.1.

Dalším východiskem a často zmiňovaným pojmem je „udržitelný rozvoj“. Důvodem je skutečnost, že „Projekt Zdravé město/obec/region“ je založen na uplatňování zásad udržitelného rozvoje do praxe územních samosprávných celků. Základním principům udržitelného rozvoje je věnována kapitola 1.2.

Hlavním důvodem pro realizaci PZK v JMK byla snaha zvýšit společenský zájem o zásadní hodnoty lidské existence jako jsou zdraví, udržitelný rozvoj a kvalita života, a prosazovat tyto myšlenky v každodenních činnostech, stejně jako v rozvojových a strategických dokumentech JMK a obcí, případně dobrovolných svazků obcí v JMK. Zapojení obcí a dobrovolných svazků obcí do projektu bylo založeno na předpokladu, že právě územní celky mají ve spolupráci s dalšími subjekty (občany, neziskovými

organizacemi i podnikatelským sektorem) výrazný vliv na vytváření podmínek pro kvalitnější a zdravější život svých obyvatel.

1.1. Mezinárodní „Projekt Zdravé město/obec/region“ a NSZM

Slovní spojení „zdravé město/obec/mikroregion/region“ je označením pro územní samosprávný celek, který se aktivně zapojil do mezinárodního „Projektu Zdravé město/obec/mikroregion/region“. Tento projekt vznikl jako společná iniciativa OSN a WHO v roce 1988 s cílem zlepšit zdraví a kvalitu života obyvatel. Koncept projektu vychází ze strategie WHO „Zdraví 21“ a dokumentu OSN „Agenda 21“.

V Evropě je aktuálně do „Projektu Zdravé město/obec/mikroregion/region“ zapojeno cca 1300 „zdravých“ subjektů ve 30 zemích. Jedná se o aktivní hnutí evropských municipalit a regionů, které systematicky přistupují ke kvalitě života a zdraví svých obyvatel podle Cílů udržitelného rozvoje OSN (tzv. SDGs) a dokumentu WHO „Zdraví 2020“. Pro „zdravá města/obce/mikroregiony/regiony“ v ČR je důležitým vodítkem dokument „Strategický rámec Česká republika 2030“.

Zdravá města, obce, mikroregiony a regiony v naší republice koordinuje a reprezentuje mezinárodně certifikovaná asociace NSZM, JMK je členem NSZM od roku 2008. Pro JMK vyplývá ze členství v asociaci NSZM povinnost platit roční členský příspěvek, který však umožňuje užívat bezplatně služby (zejména metodické vedení a informační servis), které NSZM nabízí.

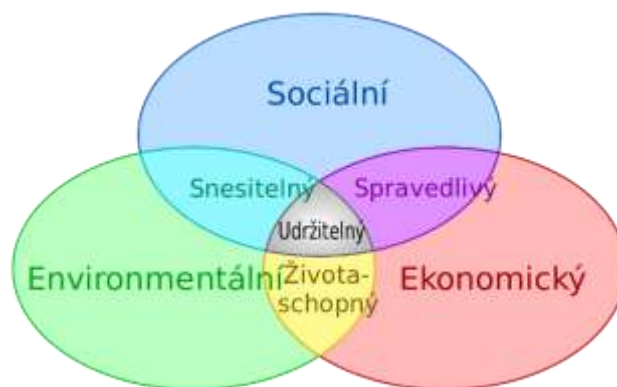
Členové NSZM jsou hodnoceni v tzv. „Lize NSZM“. „Liga NSZM“ je oficiálním žebříčkem „zdravých měst/obcí/ mikroregionů/regionů“, ve kterém jsou členové dle interních pravidel NSZM zařazeni do čtyř kategorií úrovně podle své aktivity, kvality procesů veřejné správy a dosažených výsledků. JMK se od počátku svého členství v NSZM nachází na úrovni „začátečník“.

1.2. Udržitelný rozvoj a cíle udržitelného rozvoje

Vzhledem ke skutečnosti, že snaha o zavádění principů udržitelného rozvoje do praxe je jedním z hlavních pilířů PZK, je tato kapitola věnována vysvětlení pojmu „udržitelný rozvoj“.

V české legislativě je definován pojem „trvale udržitelný rozvoj“ v ustanovení § 6 zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů následovně: „...*takový rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby, a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů.*“ Udržitelný rozvoj tedy nebere v potaz pouze ekonomický růst, ale i společenské hodnoty a environmentální aspekty.

Graficky lze principy udržitelného rozvoje znázornit níže uvedeným schématem, převzatým z internetových stránek Ministerstva životního prostředí:

V roce 2015 OSN přijalo 17 Cílů udržitelného rozvoje (tzv. „SDGs“, <https://www.osn.cz/osn/hlavni-temata/sdgs/>). V prostředí ČR byl v návaznosti na aktivitu OSN vytvořen „Strategický rámec Česká republika 2030“, který aplikuje 17 Cílů udržitelného rozvoje do domácího prostředí. Tento strategický dokument schválila vláda ČR v dubnu 2017.

1.3. Místní Agenda 21 a CENIA

Místní Agenda 21 je nástroj pro zavádění udržitelného rozvoje na místní a regionální úrovni. Místní Agenda 21 je proces, který prostřednictvím zkvalitňování správy věcí veřejných, strategického plánování a řízení a zapojování veřejnosti zvyšuje kvalitu života ve všech jeho aspektech. Místní Agenda 21 vychází z dokumentu OSN „Agenda 21“, který byl přijat na summitu v Rio de Janeiro v roce 1992 a je uzpůsoben pro regionální podmínky.

Dle stanoviska Ministerstva vnitra patří nástroj místní Agenda 21 mezi oficiální metody kvality ve veřejné správě. Místní Agenda 21 má za cíl ve spolupráci s veřejností a místními partnery (NNO, školy, firmy atd.) dbát na kvalitu rozvoje daného místa a zlepšovat a zefektivňovat služby, které úřad svým občanům poskytuje.

Hlavní charakteristiky nástroje místní Agenda 21 jsou následující:

- Zavádí principy udržitelného rozvoje do praxe. Např. strategický plán obce/regionu je vytvářen ve spolupráci s veřejností, propojuje ekonomické a sociální aspekty s oblastí životního prostředí.
- Představuje proces směřující k zajištění dobré a udržitelné kvality života a životního prostředí obce/regionu, při zohlednění konkrétních místních problémů. Udržitelný rozvoj pomáhá zabezpečit z dlouhodobého pohledu rovnováhu ekonomických, sociálních a environmentálních hledisek jako základnu pro kvalitu života obyvatel daného regionu.
- Zaměřuje se nejen dovnitř úřadu (kvalita strategického plánování a řízení, efektivní nakládání s financemi), ale zejména navenek (systematické zapojování veřejnosti, průběžná komunikace, otevřené sdílení zkušeností atd.).

- Je využitelná ve všech typech municipálních úřadů – od malých obcí, přes středně velká a velká města, mikroregiony, kraje či dokonce místní akční skupiny.

Míra naplňování principů místní Agendy 21 je měřitelná, lze ji vyhodnocovat díky sadě kritérií. Kritéria umožňují hodnotit dosaženou úroveň udržitelného rozvoje. Subjekty, uplatňující nástroj místní Agendy 21, lze klasifikovat do čtyř kategorií (A až D), které mají vlastní kritéria a měřitelné ukazatele hodnocení kvality procesu i výstupů. JMK se od počátku realizace nástroje místní Agendy 21 nacházel v nejnižší kategorii „Zájemci“, teprve v roce 2019 dosáhl v nástroji místní Agendy 21 kategorie D.

Na národní úrovni se problematikou místní Agendy 21 zabývá „Pracovní skupina pro MA21“ zřízená při Radě vlády pro udržitelný rozvoj. Gesci za místní Agendu 21 má Ministerstvo životního prostředí. Informační systém místní Agendy 21 spravuje z pověření Ministerstva životního prostředí státní příspěvková organizace CENIA (<https://ma21.cenia.cz/>). Pro uplatňování nástroje místní Agendy 21 není zapotřebí být členem jakékoli organizace nebo hradit poplatky.

1.4. Srovnání: členství v NSZM vs. uplatňování místní Agendy 21

Vzhledem ke skutečnosti, že realizace „Projektu Zdravé město/obec/mikroregion/region“ prostřednictvím členství v NSZM se obsahově částečně překrývá s uplatňováním nástroje místní Agendy 21, je pro bližší objasnění této problematiky uvedeno srovnání těchto dvou aktivit:

NSZM	Místní Agenda 21
<p>Sdružení měst, obcí a regionů v Česku s mezinárodní certifikací WHO.</p> <p>NSZM „vede“ města, obce, regiony v Česku k uplatňování metody místní Agendy 21. Více než 90 % aktivních a úspěšných uživatelů nástroje místní Agendy 21 jsou členy NSZM.</p> <p>Členem NSZM může být obec, město, městská část statutárního města, mikroregion, místní akční skupina i kraj.</p> <p>Členové platí členské příspěvky.</p> <p>NSZM nespadá pod žádné ministerstvo, jedná se o asociaci obcí, měst, krajů, mikroregionů a místních akčních skupin.</p>	<p>Nástroj ke zlepšování kvality veřejné správy, strategického řízení, zapojování veřejnosti a budování místního partnerství.</p> <p>Místní Agenda 21 není organizace, k realizaci tohoto nástroje se neplatí žádné příspěvky ani poplatky. Realizátor nemusí být členem NSZM, měl by se však registrovat v oficiální „Databázi MA21“ a plnit definovaná kritéria tohoto nástroje.</p> <p>Realizátorem místní Agendy 21 mohou být nejen subjekty veřejné správy, ale i neziskové organizace a podnikatelské subjekty.</p> <p>Hodnocení naplňování kritérií spadá do pravomoci Ministerstva životního prostředí prostřednictvím jím řízené příspěvkové organizace CENIA.</p>

Shrnutí kapitoly:

Pro realizaci PZK v JMK existuje dostatečná institucionální podpora v podobě NSZM a Ministerstva životního prostředí. K dispozici je rovněž velké množství strategických a programových dokumentů, ať už na mezinárodní nebo národní úrovni. JMK se při praktické realizaci pohyboval na úrovni „začátečnicka“, nabízí se tedy výzva více se zaměřit na postup do pokročilejší kategorie. V případě velkého regionu, kterým kraj je, je však postup ztížen požadavkem více zapojovat do veřejného plánování veřejnost; pozice kraje je s ohledem na jeho rozlohu a počet obyvatel obtížnější než pozice obce nebo města.

ANALYTICKÁ ČÁST

2. Charakteristika Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21 od vzniku až do roku 2019

Kapitola uvádí stručné shrnutí dosavadního vývoje projektu, jeho hlavní zaměření a informace o konkrétních aktivitách, které se v rámci PZK od doby jeho vzniku v JMK realizovaly. Je uveden rovněž přehled finančních prostředků, které byly na realizaci aktivit uvolněny z rozpočtu JMK. PZK byl financován výhradně z vlastních zdrojů kraje bez využití dotací nebo jiných forem podpory. Naopak, součástí PZK je samostatný dotační program určený na podporu aktivit obcí, měst a dobrovolných svazků obcí, které se k projektu připojily.

V kapitole je dále uvedeno organizační zabezpečení PZK v podmínkách JMK. Kromě vytvoření pozice koordinátora projektu jsou do PZK při jeho praktické realizaci zapojeny také další subjekty, ať už v rámci Krajského úřadu JMK nebo mimo něj. Jedná se nejen o členské municipality, ale také partnerské organizace, se kterými PZK spolupracuje a které výraznou měrou napomáhají k realizaci aktivit.

2.1. Vývoj Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21

V následujícím textu jsou uvedeny základní historické milníky PZK od doby jeho vzniku v roce 2008. Kromě toho jsou uvedeny důležité dokumenty, které v souvislosti s realizací PZK schválilo Zastupitelstvo JMK, a dále političtí představitelé JMK, kteří měli tento projekt ve své gesci.

Rok 2008

- Zastupitelstvo JMK schválilo usnesením č. 1631/08/Z23 ze dne 28.02.2008 vstup JMK do NSZM a přijalo „Deklaraci Projektu Zdravý kraj“.
- Zastupitelstvo JMK pověřilo usnesením č. 1780/08/Z25 ze dne 12.06.2008 člena Rady JMK MUDr. Františka Adamce zastupováním JMK na zasedáních Valné hromady NSZM.

Rok 2009

- Od 1. 1. 2009 byl ustaven koordinátor PZK, který byl funkčně zařazen pod odbor zdravotnictví Krajského úřadu JMK.
- V souvislosti s novým volebním obdobím pověřilo Zastupitelstvo JMK usnesením č. 184/09/Z5 ze dne 23.04.2009 člena Rady JMK MUDr. Oldřicha Ryšavého zastupováním JMK na zasedáních Valné hromady NSZM.
- Na stejném zasedání ZJMK a stejným usnesením byl poprvé schválen Roční plán aktivit Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21. (Současně bylo uloženo předložit orgánům kraje zprávu o plnění ročního plánu po skončení roku 2009; praxe každoročního schvalování a vyhodnocování plánu aktivit se od té doby opakuje až doposud).

Rok 2010

- JMK se poprvé registroval v celostátní Databázi MA21 spravované organizací CENIA. Databáze představuje oficiální informační systém realizátorů nástroje místní Agenda 21 v ČR.

Rok 2011

- Proběhla jednání koordinátora PZK s vedoucími odvětvových odborů Krajského úřadu JMK směřující k nastavení interní spolupráce při realizaci PZK.

Rok 2012

- Rada JMK schválila usnesením č. 12091/12/R164 ze dne 17.05.2012 vznik Pracovní skupiny Projektu Zdravý kraj, jmenovala členy pracovní skupiny a schválila její stanovy.
- Poprvé byly rozdělovány finanční prostředky dotačního programu „Zdravé obce, města, mikroregiony JMK“.

Rok 2013

- V souvislosti s novým volebním obdobím pověřilo Zastupitelstvo JMK usnesením č. 848/13/Z9 ze dne 19.12.2013 člena Rady JMK Ing. Antonína Tesaříka zastupováním JMK na zasedáních Valné hromady NSZM.

Rok 2014 – bez zásadních změn

Rok 2015

- Funkce koordinátora PZK byla v důsledku organizační změny na Krajském úřadě JMK funkčně zařazena pod odbor kancelář ředitelky.

Rok 2016

- V souvislosti s novým volebním obdobím pověřilo Zastupitelstvo JMK usnesením č. 143/16/Z2 ze dne 15.12.2016 místostarostu města Hodonín JUDr. Vítězslava Krabičku zastupováním JMK na zasedáních Valné hromady NSZM.
- Funkce koordinátora PZK byla v důsledku organizační změny na Krajském úřadě JMK funkčně zařazena pod útvar řízení kvality.

Rok 2017 a 2018 – bez zásadních změn

Rok 2019

- Rada JMK změnila svým usnesením č. 6289/19/R86 ze dne 28.01.2019 název Pracovní skupiny Projektu Zdravý kraj nově na Pracovní skupina Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21.
- Zastupitelstvo JMK schválilo usnesením č. 1750/19/Z19 ze dne 28.02.2019 přijetí „Deklarace k podpoře udržitelného rozvoje prostřednictvím místní Agendy 21“.
- V souvislosti s rezignací JUDr. Vítězslava Krabičky pověřilo Zastupitelstvo JMK usnesením č. 1751/19/Z19 ze dne 28.02.2019 předsedu Výboru pro regionální rozvoj Zastupitelstva JMK pana Radomíra Pavlíčka zastupováním JMK na zasedáních Valné hromady NSZM a současně jej pověřilo výkonem funkce politika JMK pro Projekt Zdravý kraj a místní Agendu 21.
- Rada JMK schválila usnesením č. 7399/19/R100 ze dne 03.06.2019 nové stanovy Pracovní skupiny Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21.

- Byla revidována spolupráce koordinátora PZK s odvětvovými odbory Krajského úřadu JMK a stanoveny nové aktivity začleněné do PZK.

2.2. Organizační zabezpečení Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21 a členská základna

Organizační zabezpečení je realizováno několika subjekty. Za velmi důležitý je třeba považovat fakt, že realizace projektu má politickou podporu v podobě ustanovení odpovědného politika. Dalšími realizátory jsou zaměstnanci zařazení do Krajského úřadu JMK, ať už se jedná o koordinátora projektu nebo zástupce z odvětvových odborů úřadu. Významnou roli hraje rovněž Pracovní skupina Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21, představující poradní orgán koordinátora a potažmo i Rady JMK při jejich rozhodování. Stěžejními subjekty pro realizaci PZK jsou samozřejmě také členské municipality a spolupracující partnerské organizace, které v podstatné míře přispívají k rozproštění aktivit PZK na území kraje.

Politik PZK

Politik PZK je pověřen na základě usnesení Zastupitelstva JMK na každé volební období. Zastřešuje procesy PZK navenek, zastupuje JMK na zasedáních Valné hromady NSZM. Odpovídá za strategické prosazování zdraví, udržitelného rozvoje a kvality života do konkrétních aktivit a celkového směřování rozvoje kraje. Je předsedou Pracovní skupiny Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21. Schvaluje záměry aktivit PZK a spolupracuje na jejich realizaci.

Koordinátor PZK

Koordinátor PZK je pracovníkem Krajského úřadu JMK, který procesy a aktivity PZK komplexně sleduje, organizuje, vyhodnocuje a přináší potřebné podněty a inovace. Rovněž předává informace a zapojuje důležité aktéry do procesu PZK.

Pracovní skupina Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21

Pracovní skupina Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21 byla ustanovena rozhodnutím Rady JMK v roce 2012 jakožto poradní orgán. Jednání pracovní skupiny se řídí stanovami schválenými Radou JMK, které blíže definují úlohu pracovní skupiny, způsob zasedání, projednávání jednotlivých záležitostí a hlasování. Pracovní skupina sestává z politika PZK, koordinátora PZK, zástupců odvětvových odborů Krajského úřadů JMK a z externích spolupracovníků. V pracovní skupině by měli být zastoupeni jak zástupci veřejného, tak i neziskového a podnikatelského sektoru. Pracovní skupina není oficiálním poradním orgánem (tj. komisí) Rady JMK ve smyslu zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

Odbor kancelář ředitele Krajského úřadu JMK

Administruje dotační program „Zdravé municipality JMK“, který je podstatnou náplní PZK. Dotační program je určen pro obce, města a dobrovolné svazky obcí, které se připojily k PZK, a je určen na podporu činností obsahově spadajících do náplně PZK. Dotační program je tedy zaměřen na podporu

aktivit směřujících k podpoře zdraví, kvality života, udržitelného rozvoje a zapojování veřejnosti do věcí veřejných. Poprvé byl dotační program vyhlášen v roce 2012.

Ostatní odbory začleněné do Krajského úřadu JMK

Odvětvové odbory, které realizují v rámci své činnosti nebo ve spolupráci s koordinátorem PZK aktivity, směřující k podpoře zdraví a kvality života, uplatňování principů udržitelného rozvoje nebo aktivity založené na principu partnerství. U těchto odborů se předpokládá ochota spolupracovat s koordinátorem PZK a sdílet své zkušenosti.

Prvotní nastavení spolupráce s odvětvovými odbory proběhlo v roce 2011, kdy byly osloveny odbor životního prostředí, odbor školství, odbor dopravy, odbor regionálního rozvoje a odbor sociálních věcí (funkce koordinátora PZK byla v té době začleněna pod odbor zdravotnictví). Na základě uskutečněných jednání byly identifikovány činnosti v oblastech spadajících do působnosti těchto odborů, jejichž cílem je podpora zdraví, kvalita života, udržitelný rozvoj a ochrana životního prostředí. Tyto činnosti byly následně zahrnuty pod společnou „značku“ PZK a staly se součástí ročních plánů aktivit projektu. Nastavený způsob spolupráce pokračoval až do roku 2019, přičemž spektrum společných aktivit doznalo určitých změn v důsledku přirozeného vývoje priorit kraje ve výše uvedených oblastech.

V roce 2019 byla uskutečněna jednání koordinátora PZK s vedoucími odborů, jejichž cílem bylo aktualizovat spolupráci s PZK. Proběhla jednání s odborem životního prostředí, odborem školství, odborem zdravotnictví, odborem sociálních věcí, odborem regionálního rozvoje a odborem kultury a památkové péče. Aktivity, u kterých byla dohodnuta spolupráce, se promítají v implementační části koncepce.

Spolupracující partnerské organizace

Jedná se o subjekty, které s PZK aktivně spolupracují na činnostech, spadajících svojí náplní do tohoto projektu. Jedná se například o Krajskou hygienickou stanici (metodická pomoc v oblasti zdraví), Krajské ředitelství policie Jihomoravského kraje (spolupráce na projektu „Bezpečně v kyberprostoru“), Asociaci krajů ČR (projekt „Kraje pro bezpečný internet“), Regionální rozvojovou agenturu jižní Moravy (spolupráce s municipalitami a místními akčními skupinami v příhraničních oblastech v rámci projektu „MAGNET“/Program spolupráce INTERREG V-A Rakousko - Česká republika), Práh, z.ú. (problematika duševních chorob), Zdravotnickou záchrannou službu JMK (kurzy první pomoci) a Fakultní nemocnici Brno (spolupráce na projektu „Proč říci ne cigaretám“, společné darování krve).

Municipality začleněné do PZK

Jedná se o obce, města a dobrovolné svazky obcí, které se přihlásily k realizaci PZK prostřednictvím formuláře zasláného koordinátorem PZK. Přehled členských municipalit v průběhu realizace PZK je uveden v **Tabulce č. 1**. Municipality začleněné do PZK mají svá práva, ale i povinnosti:

Práva členských municipalit:

- Požádat o metodickou pomoc Koordinátora PZK nebo jeho asistenta.
- Publikovat příspěvky na www stránkách PZK a sdílet dobrou praxi.

- Dostávat elektronický Newsletter PZK s informacemi o projektu.
- Účastnit se společného setkávání koordinátorů zdravých municipalit pořádaných JMK.
- Žádat o dotace v rámci Dotačního programu „Zdravé municipality JMK“.
- Čerpat finanční prostředky z rozpočtu JMK na aktivity realizované v rámci PZK (vzdělávání koordinátorů zdravých municipalit, osvětové kampaně, vzdělávací akce apod.) ve výši dle možností rozpočtu JMK, konkrétně částky vyčleněné na akci Projekt Zdravý kraj a MA21.

Povinnosti členských municipalit:

- Realizovat aktivity naplňující obsah PZK.
- Publikovat příspěvky o realizovaných akcích na www stránkách PZK a v případě potřeby aktualizovat své identifikační údaje.
- Účastnit se společného setkávání koordinátorů zdravých municipalit pořádaných JMK anebo alespoň v průběhu roku komunikovat s koordinátorem projektu jiným způsobem (e-mailem, při osobním setkání, telefonicky).
- Určit odpovědného politika za svůj projekt nebo schválit účast projektu v orgánu municipality.

Pro zapojení se do PZK není pro municipalitu nutné být členem NSZM nebo být registrován jako realizátor nástroje místní Agenda 21 v oficiální „Databázi MA21“ spravované organizací CENIA.

Municipality se začaly k PZK postupně připojovat od roku 2010. Počet členů se pohybuje dlouhodobě kolem 30. V minulosti došlo k několika vlnám rozšiřování počtu municipalit, nejvýraznější nárůst byl zaznamenán v letech 2014 a 2015, kdy proběhl další nábor nových členů. Skutečný zájem municipalit o realizaci aktivit kolísá, mimo jiné závisel i na výsledcích voleb do obecních zastupitelstev a na aktivitě koordinátora PZK. Ne vždy měli nově zvolení členové zastupitelstva municipality zájem v projektu pokračovat. V letech 2017 a 2018 byl sice počet zapojených municipalit formálně 35, avšak velká většina nebyla aktivních, což se projevovalo nižším zájmem o aktivity PZK, nižším čerpáním prostředků dotačního programu v roce 2017 a neúčastí na pravidelných setkáváních koordinátorů. Z tohoto důvodu byla provedena v závěru roku 2018 revize zájmu o členství; stávající členové byli jmenovitě osloveni s dotazem, zda mají zájem v projektu pokračovat. Na základě této revize se část členské základny buď přímo rozhodla v projektu nepokračovat nebo na výzvu vůbec nereagovala. Současně byly osloveny všechny obce na území JMK s nabídkou připojení se k projektu, čímž zájem o PZK nově projevily obce, města nebo dobrovolné svazky obcí, které se dosud těchto aktivit neúčastnily. Revize zájmu o členství v PZK se bude i v následujících letech pravidelně opakovat.

Přehled členů zapojených do Projektu Zdravý kraj a místní Agenda 21

Zelenou barvou jsou označeni členové aktivní v roce 2019

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Člen/Počet členů – obcí i DSO	9	11	14	17	23	31	33	35	35	34
✓ existence členství										
Obce, města, městyse										
Adamov	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Boskovice	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Božice					✓	✓	✓	✓	✓	
Branišovice										✓
Brno	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Břeclav		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Březina						✓	✓	✓	✓	✓
Dolní Bojanovice						✓	✓	✓	✓	✓
Hodonín	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Hroznová Lhota						✓	✓	✓	✓	
Hvězdlice				✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Kuřim	✓	✓	✓	✓						
Kuřimská Nová Ves										✓
Letovice	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Maršov					✓	✓	✓	✓	✓	✓
Nová Lhota							✓	✓	✓	
Ořechov					✓	✓	✓	✓	✓	✓
Otnice										✓
Petrov							✓	✓	✓	✓
Pohořelice										✓
Pozořice										✓
Radslavice										✓
Ratíškovice										✓
Rebešovice						✓	✓	✓	✓	✓
Rosice						✓	✓	✓	✓	✓
Rudka					✓	✓	✓	✓	✓	✓
Sokolnice						✓	✓	✓	✓	
Strachotín					✓	✓	✓	✓	✓	✓
Strážnice					✓	✓	✓	✓	✓	
Šardice										✓
Šlapanice				✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Telnice					✓	✓	✓	✓	✓	✓
Tvarožná										✓
Tvarožná Lhota			✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Unkovice										✓
Vacenovice										✓
Valchov						✓	✓	✓	✓	
Vedrovice										✓
Velatice								✓	✓	✓
Znojmo				✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Železné										✓
Žeraviny						✓	✓	✓	✓	✓

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Dobrovolné svazky obcí, mikroregiony										
Mikroregion Drahanská vrchovina	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Mikroregion Kahan			✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Mikroregion Kuřimka	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Mikroregion Letovicko	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Sdružení obcí Čistá Jihlava								✓	✓	
Svazek obcí Větrník		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Svazek obcí hradu Veveří			✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Svazek obcí Ždánický les a Politaví										✓
Tišnovsko										✓

2.3. Financování Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21

Finanční prostředky na realizaci PZK byly uvolňovány od roku 2010 dle možností rozpočtu JMK. Od roku 2012 byla část finančních prostředků přímo vyčleněna Zastupitelstvem JMK na poskytování dotací obcím a dobrovolným svazkům obcí, které se k PZK připojily. Zbývající výdaje byly čerpány na zabezpečení aktivit spadajících do působnosti koordinátora PZK a na úhradu členského příspěvku. Celkové výdaje na realizaci PZK od roku 2010 do roku 2018 jsou uvedeny v **Tabulce č. 2** (do roku 2009 nebyly na PZK čerpány žádné výdaje), přičemž konkrétní náplň kategorie „Aktivity PZK“ je uvedena v **Tabulce č. 4**. Výši členského příspěvku každoročně stanoví NSZM a jeho úhradu schvaluje Zastupitelstvo JMK. Financování dotačního programu „Zdravé municipality JMK“ je blíže specifikováno v **Tabulce č. 3**.

Tabulka č. 2

Výdaje na realizaci Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21 z rozpočtu JMK v letech 2010 až 2018

Aktivita/Rok realizace	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Dotační program „Zdravé municipality JMK“ (v tis. Kč)	0	0	130	236	260	300	284	179	446
Aktivity PZK (v tis. Kč)	56	82	36	65	132	898	1.020	851	719
Roční členský příspěvek NSZM (v tis. Kč)	75	75	75	75	99	99	99	99	99
Celkem (v tis. Kč)	131	157	241	376	491	1.297	1.403	1.129	1.264

Pozn. k tabulce: Výše výdajů závisela nejen na možnostech rozpočtu JMK, ale i na zájmu ze strany členských municipalit.

Rok 2019 (v době zpracování koncepce PZK nebyl uzavřen): Pro rok 2019 bylo ve schváleném rozpočtu kraje vyčleněno 1.401 tis. Kč na „Aktivity PZK“, 500 tis. Kč na dotační program a 99 tis. Kč na úhradu členského příspěvku.

Tabulka č. 3

Dotační program „Zdravé municipality JMK“ v letech 2012 až 2019

Rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Částka vyčleněná na dotační program (v tis. Kč)	240	300	300	300	300	300	500	500
Požadavky na dotace (v tis. Kč)	173	236	260	400	450	179	451	649
Počet žádostí o dotace	9	12	13	20	24	9	13	19
Schválená výše dotací (v tis. Kč)	173	236	260	300	297	179	451	537

Pozn. k tabulce: V letech 2015 a 2016 byly požadavky obcí vyšší než disponibilní zdroje, a proto byly v souladu s tehdy platnými podmínkami dotačního programu veškeré požadavky na dotace plošně kráceny.

Pro rok 2019 došlo ke změně podmínek dotačního programu – v případě převisu požadavků nad zdroji se neuplatnilo plošné krácení. Ačkoliv byl dotační program posílen o 37 tis. Kč z výdajů na ostatní aktivity PZK, došlo v roce 2019 u 3 žadatelů ke krácení jejich požadavků na polovinu, jedna žádost nebyla podpořena vůbec.

Z výše uvedených údajů o čerpání finančních prostředků na dotační program vyplývá, že zájem ze strany členských municipalit o tyto dotace je kolísavý. V některých letech mohly být podpořeny veškeré požadavky a rozpočet na dotační program nebyl zcela vyčerpán (2012 až 2014, 2017 a 2018), v jiných letech došlo k převisu požadavků nad zdroji a dotace musely být kráceny (2015, 2016 a 2019). V roce 2019 došlo k významnější změně v podmínkách dotačního programu, a to na základě rozhodnutí Pracovní skupiny Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21: jednotlivé projekty byly bodově hodnoceny dle předem definovaných kritérií dotačního programu a seřazeny na základě bodového hodnocení. V případě převisu požadavků nad zdroji dotačního programu (který v roce 2019 skutečně nastal) byly v plné výši podpořeny projekty s vyšším bodovým hodnocením; další požadavky byly kráceny nebo nebyly vůbec podpořeny. Cílem této změny podmínek dotačního programu bylo podpořit při

rozhodování o poskytnutí dotace kvalitní projekty a zohlednit další významné skutečnosti týkající se žadatele (například velikost municipality, členství v NSZM, zaměření projektu).

2.4. Náplň činnosti Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21

Konkrétní činnosti PZK pro daný rok se odvíjejí od tzv. „Ročního plánu aktivit PZK“ (neboli „akčního plánu zlepšování“ vyjádřeno terminologií nástroje místní Agendy 21), který schvaluje Zastupitelstvo JMK s roční periodicitou. Po skončení roku je tento plán vyhodnocen a zpráva o uskutečněných činnostech je rovněž předkládána ke schválení zastupitelstvu. V průběhu existence PZK se postupně ustálily činnosti, které se v ročních plánech aktivit opakují. Většina z aktivit tak má dlouhodobější charakter, například projekty zaměřené na prevenci rizikového chování, které jsou realizovány ve spolupráci s externími subjekty. Bližší výčet jednotlivých aktivit PZK v letech 2010-2019 je uveden v **Tabulce č. 4**.

Dosavadní činnosti PZK byly zaměřeny na tři hlavní cílové skupiny:

1. Obce, města a dobrovolné svazky obcí zapojené do PZK:

Jednalo se zejména o metodické vedení a konzultace a dále o finanční podporu prostřednictvím dotačního programu „Zdravé municipality JMK“, určeného výhradně pro municipality zapojené do PZK.

Kromě čerpání prostředků z dotačního programu podporuje PZK členské municipality i přímo, úhradou některých výdajů v jejich prospěch z rozpočtu JMK. Příkladem takovéto podpory byla v minulosti například výsadba nových stromů v rámci projektu „Aleje života“, vzdělávací semináře určené pro koordinátory zdravých municipalit, zajištění prevence onkologických onemocnění přímo v obcích organizací Onkomaják nebo darování vratných nápojových kelímků v rámci kampaně „Kraj bez plastu“.

Stejně jako v případě dotačního programu může být tato přímá podpora poskytnuta pouze členským subjektům.

2. Zaměstnanci Krajského úřadu JMK:

Jednalo se zejména o vzdělávací aktivity zaměřené na podporu zdraví, prevenci chorob a zdravý životní styl, jako například vzdělávání v oblasti první pomoci, společné darování krve, semináře s tematikou duševního zdraví, sportovní akce s charitativním přesahem (např. AVON běh proti rakovině prsu) nebo zapojení do celostátní výzvy „Do práce na kole“. Význam má i environmentálně osvětový charakter těchto seminářů, neboť záměrem PZK je přispět k větší informovanosti zaměstnanců v této oblasti.

3. Veřejnost:

Realizace aktivit určených pro veřejnost je komplikovanější vzhledem k velikosti území kraje, tj. při omezených finančních prostředcích PZK a existenci pouze jednoho koordinátora je pokrytí celého území kraje aktivitami PZK obtížně realizovatelné. Ve vztahu k veřejnosti byly do PZK začleněny především projekty, které je možné realizovat s aktivním přispěním partnerských subjektů. Jako plně funkční příklad této formy spolupráce lze uvést preventivní projekt

„Bezpečně v kyberprostoru“, který obsahově i organizačně realizuje Krajské ředitelství policie Jihomoravského kraje, a PZK částečně finančně přispívá na jeho realizaci, nebo druhý preventivní projekt „Proč říci ne cigaretám“, který se realizuje ve spolupráci s Fakultní nemocnicí Brno. V rámci těchto projektů probíhají osvětové akce zaměřené jak na žáky a studenty základních a středních škol, tak i na pedagogické pracovníky a rodiče. Aktivity zaměřené přímo na širokou veřejnost jsou spíše menšího rozsahu – jako příklady lze uvést různé výstavy se zdravotní nebo environmentální tematikou, zveřejňování informací na internetových stránkách a Facebooku PZK, připojení se ke kampaním „Den Země“ a „Uklidíme Česko“, případně v minulosti realizované projekty zaměřené na seniory.

2.5. Podpora zdraví a zdravého životního stylu v rámci Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21

Jak již bylo řečeno v kapitole 1, termín „zdravý“ v názvu PZK je chápán v širším významu než pouze ve smyslu fyzického či psychického zdraví člověka. Přesto však důraz na podporu zdraví a života byl a je velmi podstatnou složkou projektu. Je to dáno nejen přirozeným zájmem „zákazníků“ PZK a lidí obecně o oblast zdraví, ale skutečnost, že NSZM, jíž je JMK členem, věnuje oblasti zdraví zvýšenou pozornost. „Linie systému podpory zdraví“ tvoří dokonce samostatnou oblast zaměření činnosti NSZM (druhou „linií“ je uplatňování nástroje místní Agendy 21). Z tohoto důvodu je aktivitám směřovaným ke zlepšení zdravotního stavu obyvatel věnována tato samostatná kapitola. Lze konstatovat, že aktivity, zaměřené na prevenci onemocnění a zdravý životní styl, převažují jak mezi činnostmi realizovanými JMK v rámci PZK, tak i mezi projekty, které byly podpořeny z rozpočtu JMK v rámci dotačního programu „Zdravé municipality“ spadajícího pod PZK. Významný argument pro podporu aktivit zaměřených na podporu zdraví je i fakt, že ze strany obcí, zaměstnanců krajského úřadu JMK i veřejnosti přetrvává velký zájem, který lze prokázat vysokou účastí na akcích zaměřených na zdraví i počtem žádostí o podporu „zdravých aktivit“ ze strany žadatelů o dotace.

PZK nemá možnost ani finanční prostředky přispět ke zlepšení všech vlivů, které na zdraví člověka působí (například kvalita lékařské péče, socioekonomická situace obyvatelstva, demografický vývoj, migrace apod.), ale může přispět **minimálně v oblasti prevence a zlepšování informovanosti** obyvatel regionu. Právě v oblasti prevence je velmi důležitá spolupráce s partnerskými subjekty, které v rámci své odborné činnosti realizují preventivní programy pro všechny věkové kategorie. Jako příklady organizací, které se věnují prevenci a s nimiž PZK spolupracoval nebo spolupracuje, lze uvést:

- Fakultní nemocnice Brno – prevence závislosti na cigaretách
- Krajská hygienická stanice Brno – zdroj informací o zdravotním stavu obyvatel JMK a poskytovatel informačních materiálů a metodické pomoci
- Krajské nemocnice poskytující akutní lůžkovou péči – preventivní akce pro občany v bývalých okresních městech JMK (Vyškov, Hodonín, Břeclav, Znojmo)
- Krajské ředitelství policie Jihomoravského kraje – prevence závislosti na internetu
- Loono, z.s. – prevence kardiovaskulárních a onkologických onemocnění
- Nevypusť duši – prevence duševních poruch
- Onkomaják – oblast prevence onkologických onemocnění
- Státní zdravotní ústav – využití volně dostupných informačních materiálů (tzv. „krátkých intervencí“)
- Vojenská nemocnice Brno – prevence závažných chorob
- Zdravotnická záchranná služba Brno – kurzy první pomoci

Vstupní informací pro rozhodnutí, na které oblasti se v oblasti prevence a informovanosti v rámci PZK zaměřit, by měla být statistická data o zdravotním stavu obyvatelstva JMK. Pouze na základě skutečně zjištěných dat lze bezpečně určit, jaká onemocnění nebo nepříznivé jevy zdraví občanů nejvíce ovlivňují a na jaké oblasti je třeba preventivní aktivity cílit. Zdrojem informací, ze kterých se při zpracování koncepce PZK pro následující období vycházelo, byla **Zpráva o zdraví obyvatel Jihomoravského kraje**

2018 zpracovaná Krajskou hygienickou stanicí Brno v červnu roku 2019. Zpráva mimo jiné uvádí informace o:

- Nejčastějších příčinách úmrtí v JMK,
- Vybraných složkách životního prostředí Jihomoravského kraje determinujících zdraví obyvatel (zásobování pitnou vodou, jakosti vody ke koupání a ochlazování, intenzitě hluku, způsobu nakládání s odpady, kvalitě ovzduší),
- Výskytu infekčních onemocnění,
- Kvalitě stravování ve školských zařízeních,
- Výskytu chronických onemocnění a dalších jevů negativně ovlivňujících zdravotní stav jako např. diabetes mellitus, nadváha a obezita, kouření.

Neméně důležitým informačním zdrojem je **Analytická studie zdraví a zdravotnictví JMK v číslech**, zpracovaná Ústavem zdravotnických informací a statistiky ČR v roce 2019. Ze zpracované studie vyplývá, že zdravotnické služby v JMK jsou na nadstandardní úrovni, zdravotnická zařízení jsou na krajské úrovni dobře dostupná a oblast je jako celek dobře vybavená přístroji a technologickým zázemím. Na druhou stranu se bude muset krajské zdravotnictví vypořádat s narůstající chronickou nemocností a stárnutím populace a rovněž bude zapotřebí posílit zdravotní gramotnost a prevenci obyvatel. Z výše uvedeného vyplývá příležitost pro aktivity PZK právě v oblasti preventivního působení na obyvatele JMK a zvyšování úrovně jejich zdravotní gramotnosti.

Přehled aktivit PZK realizovaných v letech 2010 až 2019

Aktivita/Rok ✓ uskutečnění aktivit(y)	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Osvětové akce pro veřejnost (téma zdraví, udržitelný rozvoj)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Problematika duševních chorob (odborné konference a semináře)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Vzdělávací akce pro koordinátory členských municipalit PZK							✓	✓	✓	✓
Vzdělávací akce pro zaměstnance KrÚ JMK	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓
Výstavy pro veřejnost	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓		
Společné darování krve			✓	✓		✓		✓	✓	✓
Kampaň „Den Země“	✓	✓		✓	✓	✓				
Sportovní akce s celospolečenským přesahem (např. Do práce na kole, Avon běh)					✓	✓	✓	✓	✓	✓
Uklidíme Česko					✓	✓	✓	✓	✓	✓
Akce zaměřené na seniory					✓		✓	✓		
Bezpečně v kyberprostoru – soutěž					✓	✓	✓	✓	✓	✓
Bezpečně v Kyberprostoru - vzdělávání					✓	✓	✓	✓	✓	✓
Projekt Kraje pro bezpečný internet							✓	✓	✓	✓
Charitativní sbírky				✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Aleje Života (výsadba stromů v obcích)						✓	✓	✓	✓	
Spolupráce s Národní protidrogovou centrálou							✓			
Projekt Proč říci Ne cigaretám						✓	✓	✓	✓	✓
Kampaň Kraj bez plastu									✓	✓
Konference zaměřené na další témata (výše neuvedená)					✓	✓				

Z výše uvedeného přehledu aktivit uvedeného v tabulce vyplývá, že od počátku vzniku projektu objem realizovaných aktivit narůstal. Většina aktivit byla podporována kontinuálně a jejich realizace má v rámci PZK víceletou tradici. Z těch významnějších lze vyzdvihnout již zmíněný „Projekt Bezpečně v kyberprostoru“, který je založen na spolupráci s Krajským ředitelstvím policie Jihomoravského kraje, sportovní akce s charitativním nebo environmentálním přesahem (tradičně zapojení se do výzvy „Do práce na kole“, „AVON běh za zdravá prsa“, nově „Běh pro Hospic sv. Alžběty“ v Brně), osvětové akce pro veřejnost s finanční podporou JMK – probíhající většinou v některé z členských municipalit (např. onkologická prevence realizovaná Onkomajákem). Z aktivit, které nepokračovaly, lze uvést spolupráci s Národní protidrogovou centrálou, která byla započata v roce 2016. V případě připojení se k celostátní kampani Den Země tyto aktivity nadále pokračují, ale bez účasti PZK (jsou realizovány příspěvkovou organizací Lipka – školské zařízení pro environmentální vzdělávání Brno, Lipová). Nově se PZK připojil ke kampani „Kraj bez plastru“, zaměřené na eliminaci vzniku plastového odpadu, kterou JMK vyhlásil v roce 2018 v reakci na celostátní kampaň Ministerstva životního prostředí „Dost bylo plastru“.

Shrnutí kapitoly:

Lze konstatovat, že PZK má ze strany JMK vytvořeny dobré podmínky v podobě dostatečného organizačního zabezpečení. Stejně tak je pozitivní skutečnost, že v rozpočtu kraje byly dosud pravidelně vyčleňovány finanční prostředky na realizaci projektu a na podporu začleněných municipalit. Je však zapotřebí do budoucna dbát na to, aby prostředky byly efektivně a v plné výši využity. Spektrum realizovaných aktivit v rámci PZK bylo pestré, a ačkoliv nebyl vytvořen koncepční dokument na delší období, ustálila se stabilní struktura výdajů a oblastí podpory. Do budoucna se jeví jako vhodné zaměřit se více na aktivity určené pro veřejnost a podporovat především obce, města a mikroregiony, které se do projektu zapojily, neboť jejich prostřednictvím lze veřejnost účinně oslovit. Spektrum aktivit PZK zaměřených na zlepšení fyzického i psychického stavu obyvatelstva musí vycházet ze statistických údajů o zdravotním stavu občanů JMK, přičemž je zapotřebí zaměřit se zejména na prevenci negativních jevů, které zdravotní stav nejvíce ovlivňují a na podporu žádoucího chování.

Ke zvážení je rovněž opakované oslovení municipalit s nabídkou zapojení se do projektu, poslední revize zájmu o PZK proběhla v závěru roku 2018.

3. SWOT analýza

Analýza silných a slabých stránek PZK a hrozeb či příležitostí pro zlepšení vychází z poznatků, které vyplynuly při zpracování kapitol 1 a 2. Jedná se o shrnutí, které bude důležitým podkladem pro návrhovou část tohoto dokumentu.

Silné a slabé stránky se týkají „vnitřního“ prostředí PZK, tj. zejména samotné práce a aktivity koordinátora projektu, Pracovní skupiny Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21 a zaměření tohoto projektu.

Příležitosti a hrozby jsou identifikovány pro vnější faktory, které mají na realizaci PZK vliv. Může se jednat například o vlivy politických rozhodnutí, finanční možnosti projektu, zájem ze strany municipalit, spolupracujících partnerů apod.

Silné stránky

- Zakotvení obsahu PZK v dokumentech schválených vedením JMK (existence pozice politika odpovědného za PZK, schválení „Deklarace Projektu Zdravý kraj“ a „Deklarace k podpoře udržitelného rozvoje prostřednictvím místní Agendy 21“)
- Existence Pracovní skupiny Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21 složené se zástupců veřejného, neziskového i podnikatelského sektoru
- Schválení členství JMK v NSZM Zastupitelstvem JMK (existuje možnost využití výhod, které NSZM svým členům nabízí)
- Vytvoření pozice koordinátora PZK a MA21 a jeho asistenta ve struktuře Krajského úřadu JMK
- Existence dotačního titulu „Zdravé municipality JMK“
- Vytvoření základny členských municipalit v JMK
- Finanční prostředky vyčleněné v rozpočtu JMK na realizaci projektu
- Osvěta občanů na území JMK v oblasti zdraví a udržitelného rozvoje prostřednictvím municipalit zapojených do PZK

Slabé stránky

- Roztříštěnost aktivit, absence koncepce a stěžejní myšlenky
- Nízká úroveň spolupráce s odvětvovými odbory Krajského úřadu JMK při realizaci aktivit spadajících do oblasti PZK
- Nízká úroveň zapojování veřejností do plánování a projednávání veřejných záležitostí krajského charakteru
- Nízká míra spolupráce PZK se zástupci neziskového a podnikatelského sektoru
- Nedostatečná publicita aktivit PZK v JMK
- Nízká míra zapojení se do celostátních kampaní zaměřených na prosazování zdraví a myšlenek udržitelného rozvoje

Příležitosti

- Poskytování metodické podpory PZK ze strany NSZM a CENIA
- Zájem municipalit o aktuální témata místní Agendy 21 a problematiku udržitelného rozvoje, ochranu zdraví a životního prostředí a uplatňování metod kvality ve veřejné správě
- Spolupráce orgánů veřejné správy, nestátních neziskových organizací, podnikatelského sektoru a veřejnosti
- Synergický efekt v důsledku provázanosti aktivit partnerských subjektů
- Spolupráce JMK s ostatními členy NSZM a realizátory místní Agendy 21 (zejména kraji)

Hrozby

- Nízká úroveň koordinace aktivit s ostatními partnery
- Nezájem ostatních subjektů (veřejnosti, neziskového sektoru, podnikatelského sektoru) o spolupráci v rámci PZK
- Nezájem ze strany obcí o účast v PZK navzdory motivaci ze strany JMK
- Malý zájem politické reprezentace k realizaci projektů v oblastech zdraví a udržitelného rozvoje
- Nedostatečné personální zajištění pro realizaci aktivit PZK u spolupracujících subjektů
- Nepříznivá ekonomická situace kraje a v důsledku toho nedostatek finančních prostředků v rozpočtu JMK na realizaci PZK

NÁVRHOVÁ ČÁST

4. Vize, priority a cíle Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21

Na základě provedené SWOT analýzy byla formulována vize PZK, jejíž znění je uvedeno v kapitole 4.1. K naplnění této vize byly vydefinovány priority a cíle, na jejichž realizaci se v následujícím období PZK zaměří. Specifikace priorit je uvedena v kapitole č. 4.2., vymezení cílů pak v kapitole 4.3. V implementační části v kapitole 5 jsou pak uvedena konkrétní opatření pro naplňování definovaných priorit a cílů.

4.1. Vize Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21

Vize PZK deklaruje stav, kterého by chtěl JMK dosáhnout. Je zformulována na základě poznatků vyplývajících z analytické části koncepce a v souladu se stěžejními rozvojovými strategickými dokumenty JMK a Krajského úřadu JMK, kterými jsou především „Strategie rozvoje JMK 2012-2020“, „Strategie Krajského úřadu JMK“ a „Politika společenské odpovědnosti Krajského úřadu JMK“.

Vize současně respektuje výchozí principy regionální politiky ČR, jako například princip koncepčního přístupu k rozvoji, princip partnerství, princip subsidiarity a princip finanční participace.

Vize PZK:

„Společnými silami tvoříme zdravé a udržitelné prostředí pro život v Jihomoravském kraji.“

Smyslem PZK je především motivovat obce a města (potažmo dobrovolné svazky obcí) k systematické podpoře zdraví, kvality života, udržitelného rozvoje a zapojování občanů do veřejných záležitostí. Zaměření se na obce a města vyplývá z předpokladu, že chceme-li být „zdravým krajem“, musíme se skládat ze „zdravých“ jednotek (obcí, měst, dobrovolných svazků obcí). Neboť právě tyto územní jednotky jsou tím, kdo je občanům kraje nejbližší a může s nimi nejúčinněji komunikovat. Posláním PZK je spolupracovat s těmi, kteří mají zájem realizovat činnosti naplňující principy PZK a místní Agendy 21 a současně tak přispět ke zvyšování kvality veřejné správy v JMK.

Základní pilíře PZK:

- podpora zdraví a života,
- udržitelný rozvoj ve smyslu propojení oblastí sociální, ekonomické a životního prostředí,
- účast veřejnosti, tzv. partnerství v komunitě a zapojování veřejnosti do rozhodování.

4.2. Priority Projektů Zdravý kraj a místní Agendy 21

Priority PZK jsou definovány a nastaveny tak, aby jejich plnění bylo v převážné míře v kompetenci koordinátora PZK a Pracovní skupiny PZK. Smyslem této koncepce je nastavit směr a způsob pojetí PZK v podmínkách JMK a způsob koordinace aktivit s ostatními zainteresovanými stranami, nikoliv vymezení veškerých možných aktivit, které budou v JMK realizovány z toho titulu, že je „zdravým krajem“. V globální rovině je stěžejním strategickým dokumentem program rozvoje kraje, v podrobnějším pohledu pak koncepční a strategické dokumenty zpracované pro jednotlivé oblasti činností realizovaných JMK (např. koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty, koncepce zachování a obnovy kulturních památek, koncepce rozvoje sportu a další). PZK z titulu svého rozsahu a zaměření spojuje také tyto oblasti v jeden celek, nicméně konkrétní obsah aktivit v těchto specifických oblastech zůstává v kompetenci vedení kraje (tj. příslušných členů Rady JMK odpovědných za danou oblast a odvětvových odborů Krajského úřadu JMK) a není reálné, aby byl určován koncepcí PZK.

Navzdory výše uvedenému však implementační část koncepce PZK zahrnuje i opatření spadající mimo kompetence koordinátora PZK. Jedná se o aktivity v oblasti životního prostředí, vzdělávání, prevence, zdravotnictví, sociálních věcí a regionálního rozvoje, jejichž začlenění pod „značku“ PZK bylo dohodnuto s vedoucími odvětvových odborů během jednání uskutečněných v létě roku 2019.

Na základě výše uvedeného předpokladu jsou definovány 3 priority pro směřování a způsob realizace PZK, kterých by mělo být dosaženo. Každá priorita je pojmenována jedním výstižným slovem, charakterizujícím její hlavní obsah:

1. INFORMOVANOST = propagace myšlenek podpory zdraví a udržitelného rozvoje na území JMK.

Záměrem je s využitím informačních zdrojů, které JMK nabízí zejména členství v NSZM, provádět osvětu v oblasti zdraví a zdravého životního stylu, předcházení nemocem a rizikovému chování, stejně jako informovat o problematice udržitelného způsobu života ve vazbě na životní prostředí a sociální soudržnost. Realizace osvětových a informačních kampaní má potenciál pozitivně ovlivnit chování obyvatel JMK v těchto oblastech. Metodické vedení, sdílení dobrých praxí a pravidelná setkávání realizátorů PZK rovněž přispívají ke vnímání tématu místní Agendy 21 jako důležité složky zkvalitňování výkonu veřejné správy.

Šíření výše uvedených myšlenek směrem k veřejnosti lze provádět buď přímo ze strany JMK, nebo také prostřednictvím obcí zapojených do PZK a prostřednictvím partnerských subjektů. Součástí informačních kampaní může být i osvěta mezi zaměstnanci Krajského úřadu JMK formou vzdělávacích akcí.

2. PODPORA = metodická i finanční podpora obcí, měst, dobrovolných svazků obcí a dalších subjektů v činnostech zaměřených na podporu zdraví, zdravého životního stylu a uplatňování principů udržitelného rozvoje.

Stanovení této priority vychází z předpokladu, že hlavním smyslem PZK by měla být podpora municipalit na území JMK v jejich snaze uplatňovat v praxi principy udržitelného rozvoje. Podpora municipalit je založena na myšlence, že obce jsou tím, kdo je z hlediska struktury veřejné správy nejbližší občanům, tedy „konečným příjemcům“ jakékoliv podpory.

Důvodem finanční podpory municipalit je působit motivačně a zvyšovat zájem o PZK a nástroj místní Agenda 21. V rozpočtu JMK jsou každoročně alokovány finanční prostředky ve prospěch samostatného dotačního programu „Zdravé municipality JMK“, zaměřeného na podporu aktivit směřujících k podpoře zdraví, kvality života, udržitelného rozvoje a zapojování veřejnosti do věcí veřejných. Kromě toho jsou vyčleněny další finanční prostředky na přímou realizaci PZK, které mohou být rovněž využity jak ve prospěch municipalit v rámci celokrajských kampaní, tak i na podporu ostatních subjektů spolupracujících s PZK a jejich aktivit.

3. SPOLUPRÁCE = vybudování sítě aktivních a spolupracujících subjektů veřejné správy a neziskového sektoru k realizaci PZK.

Jedná se o využití znalostí a dovedností partnerských organizací. V důsledku zapojení dalších subjektů lze očekávat vyšší efekt uskutečňovaných projektů, odstranění duplicitních aktivit a snížení administrativní zátěže. Spolupráce s odborníky z jiných organizací přináší také širší dopad na cílové skupiny, umožňuje lepší propagaci aktivit a zvýšení zájmu o témata, kterým se PZK dlouhodobě věnuje. Pojem spolupráce zahrnuje i partnerství s veřejností, neziskovým a podnikatelským sektorem, což jsou principy, na kterých je mimo jiné založen nástroj místní Agenda 21. V důsledku úspěšné spolupráce lze rovněž získat zájem ostatních municipalit, které dosud nejsou do PZK zapojeny.

Pojem spolupráce zahrnuje rovněž jednu velice důležitou složku pro realizaci PZK, a to politickou podporu vedení JMK. Aktivity spadající svým zaměřením pod PZK nemohou být plně realizovány a rozvíjeny bez dostatečné podpory volených zástupců kraje. Osoba politika odpovědného za realizaci PZK a místní Agendy 21 je klíčová pro úspěšnost celého projektu. Bez stanovení odpovědného politika a faktického zájmu vedení kraje o uplatňování nástroje místní Agenda 21 v praxi sice mohou být některé činnosti realizovány, mnoho důležitých aktivit však uskutečnit nelze (zejména veřejná projednávání, zapojování veřejností do rozhodování, kulaté stoly, veřejná fóra).

4.3. Cíle Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21

Priority PZK jsou rozpracovány do konkrétnějších cílů, jejichž výčet a popis je uveden dále v textu a souhrnně znázorněn v Tabulce č. 5.

Následně jsou v implementační části tohoto dokumentu ke každému z definovaných cílů uvedena konkrétní opatření, představující jednotlivé činnosti, kterým by se měl PZK každoročně věnovat. Bližší náplň těchto činností, termíny pro splnění a osoby odpovědné za realizaci budou dále specifikovány vždy v plánu aktivit PZK pro daný rok (neboli v „akčním plánu zlepšování“ dle terminologie nástroje místní Agenda 21), který schvaluje Zastupitelstvo JMK zpravidla na počátku kalendářního roku. Plán aktivit PZK na daný rok bude tedy každoročně schvalovaným a vyhodnocovaným „akčním plánem“ této koncepce.

Priorita 1 - INFORMOVANOST

Cíl 1.1. Osvěta v oblasti zdraví a udržitelného rozvoje

Osvětové aktivity mohou být zaměřeny jak na veřejnost (buď přímo nebo prostřednictvím členských municipalit PZK), tak i interně na zaměstnance Krajského úřadu JMK, kteří vzhledem ke svému počtu představují zajímavou cílovou skupinu. Osvěta bude směřována jak na oblast zdraví (fyzického i psychického), prevenci, ale například i na oblast environmentální. Pomůckou pro stanovení témat jsou celostátní kampaně pravidelně vyhlášené NSZM ke konkrétnímu datu (např. Den Země, Dny zdraví, Den bez tabáku). Osvěta v oblasti podpory zdraví a života bude prioritně směřována na jevy, které mají výrazně negativní vliv na zdraví a úmrtnost obyvatelstva JMK, přičemž informačním zdrojem pro identifikaci těchto jevů je Zpráva o zdraví obyvatel JMK 2018 zpracovaná Krajskou hygienickou stanicí v roce 2019 a Analytická studie zdraví a zdravotnictví JMK v číslech, zpracovaná Ústavem zdravotnických informací a statistiky ČR v roce 2019. Konkrétně se tedy bude jednat o prevenci:

- kardiovaskulárních chorob a onkologických onemocnění (nejčastější příčiny úmrtí obyvatel JMK),
- úrazů a otrav u dětí (nejčastější příčina úmrtí v dětském věku do 15 let),
- obezity a diabetu II. typu (jejichž výskyt narůstá, ačkoliv jej lze příznivě ovlivnit zdravým životním stylem a stravovacími návyky),
- nikotinové závislosti u dětí a mládeže,
- předcházení vzniku odpadů (v souladu s kampaní „Kraj bez plastu“ vyhlášenou JMK v roce 2018).

K provádění osvěty lze využít různých metod: může se jednat o vzdělávací akce typu seminářů nebo školení realizovaných partnerskými organizacemi, prezentaci na veletrzích nebo veřejných prostranstvích, distribuci letáčků v tištěné nebo elektronické podobě, využití internetových stránek a sociálních sítí PZK.

Shrnutí: Aktivní provádění osvěty na území JMK přispěje ke zvýšení kvality života na území JMK, k větší medializaci PZK a podnícení zájmu o tento projekt.

Cíl 1.2. Sdílení dobré praxe

Předpoklad, že sdílení dobré praxe má velký význam jak pro samotný kraj, tak i pro municipality začleněné do PZK, je založen na myšlence, že není nutné vymýšlet již vymyšlené. Pokud budou členské municipality PZK ve společném prostoru ochotny informovat ostatní o svých aktivitách, mohou na oplátku získat inspiraci o činnosti ostatních. Ke sdílení dobré praxe z pozice JMK a členů NSZM lze využívat tzv. „Dataplán“ spravovaný NSZM. Další možností pro sdílení dobré praxe jsou hromadná osobní setkání koordinátorů municipalit zapojených do PZK v prostorách Krajského úřadu JMK. Příklady dobré praxe z JMK i ostatních regionů mohou členové PZK získávat rovněž z elektronického newsletteru PZK, který začal být distribuován v roce 2018.

Shrnutí: Sdílení dobré praxe přispěje k aktivizaci municipalit JMK a k větší pestrosti aktivit, které tyto realizují ve prospěch svých obyvatel, případně inspiruje obce k zavádění nových metod kvality ve veřejné správě.

Cíl 1.3. Aktivní a vzdělaný koordinátor PZK

Pro úspěšnou realizaci PZK je důležitá role koordinátora. Jedná se o zaměstnance Krajského úřadu JMK, který aktivně spolupracuje s politikem odpovědným za PZK, dalšími pracovníky úřadu, Pracovní skupinou Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21 a partnerskými organizacemi. Aby mohl koordinátor tyto činnosti vykonávat kvalitně, je zapotřebí, aby byl dostatečně vzdělán jak v odborné oblasti (nástroj místní Agenda 21, strategické plánování, zpracování projektů), tak i po stránce komunikační a prezentační. Profesní vzdělávání koordinátora lze zabezpečit v rámci využití informačního servisu NSZM a vzdělávacích akcí, které pro koordinátory NSZM pořádá. Ke zvýšení kvalifikace koordinátora PZK přispívá rovněž spolupráce a setkávání se s dalšími koordinátory z JMK a ČR.

Shrnutí: Aktivní a vzdělaný koordinátor bude přínosem pro samotný JMK i motivačním a sjednocujícím činitelem pro municipality začleněné do PZK.

Priorita 2 – PODPORA

Cíl 2.1. Metodická podpora municipalit zapojených do PZK

Tento cíl vychází z předpokladu, že je důležité podporovat municipality na území JMK v jejich snaze uplatňovat v praxi principy udržitelného rozvoje. Ne každá municipalita je však ochotná stát se členem NSZM nebo se registrovat jako realizátor místní Agendy v oficiální „Databázi MA21“, byť se tento způsob řešení jeví jako optimální. Důvody neochoty mohou být jak finanční (úhrada členského příspěvku do NSZM), tak administrativní (nutnost dokládat své aktivity může být vnímána jako zatěžující) nebo časové (pracovníci obecních úřadů jsou zvláště v případě menších obcí přetížení a nemají prostor účastnit se vzdělávání a setkávání na celostátní úrovni daleko od místa pracoviště). Metodická podpora může zahrnovat například informace o moderních metodách kvality veřejné správy nebo o dotačních příležitostech. Pro účely metodické podpory ze strany JMK mohou být využívány jak osobní setkání se zástupci municipalit začleněných do PZK, tak internetové stránky PZK nebo elektronický newsletter, který zpracuje koordinátor PZK.

Shrnutí: Metodická podpora municipalit přispěje ke zvýšení kvality aktivit, které obce pro své občany realizují a tím i ke zvýšení efektivity finančních prostředků, které budou na tyto akce vynaloženy. V konečném důsledku povede ke zkvalitnění života obyvatel, vyššímu zájmu občanů o dění v obcích a ke zvýšení povědomí o uplatňování principů udržitelného rozvoje v každodenním životě.

Cíl 2.2. Finanční podpora municipalit zapojených do PZK

Cíl vychází z předpokladu, že snaha municipalit by měla být podporována nejen morálně a na informační bázi, ale rovněž finančním příspěvkem z rozpočtu JMK. V rozpočtu JMK jsou vyčleňovány prostředky na dotační program „Zdravé municipality JMK“, který obsahově koresponduje se zaměřením PZK. Jako optimální se jeví, aby tento dotační program zůstal zachován s tím, že budou jeho

podmínky postupně zlepšovány tak, aby podpora ze strany JMK směřovala k obsahově kvalitním a dobře připraveným projektům. Kromě dotačního programu je možné členské municipality podporovat i jiným způsobem, např. přímou úhradou z prostředků vyčleněných v rozpočtu JMK na realizaci PZK nad rámec dotačního programu. Může se jednat například o uspořádání vzdělávacích seminářů pro koordinátory členských municipalit, úhradu výdajů za osvětové kampaně s místem konání na území členských obcí, poskytnutí informačních brožur atd. Veškerá opatření by měla být prováděna tak, aby finanční prostředky z rozpočtu JMK byly vynakládány s maximální mírou efektivity a po prověření skutečného zájmu municipalit.

Shrnutí: Finanční podpora municipalit přispěje ke zvýšení počtu akcí, které mohou pro své občany pořádat, a tím i ke zvýšení zájmu obyvatel o dění v obcích. Úprava podmínek dotačního programu bude mít za následek to, že z prostředků JMK budou podpořeny obsahově kvalitní a dobře připravené projekty.

Cíl 2.3. Podpora aktivit ostatních subjektů zaměřených na zdraví a udržitelný rozvoj

Tento cíl vychází ze zkušenosti, že ne všechny aktivity spadající obsahově do zaměření PZK lze realizovat vlastními silami. Je to z toho důvodu, že jak Krajský úřad JMK, tak i obecní a městské úřady zpravidla nemohou vždy uvolnit své zaměstnance pro vykonávání těchto činností, často spadajících nad rámec běžné agendy. Jako alternativní možnost se nabízí využití externích odborníků, ať už z veřejného sektoru (například organizační složky státu s příslušnou odborností) nebo z řad neziskových organizací. Na území JMK funguje poměrně pestrá síť subjektů, které mohou kraji poskytnout své služby a realizovat záměry obsahově spadající do PZK s finančním příspěvkem kraje. Může se jednat například o osvětové akce v oblasti zdraví a prevence nemocí, akce zaměřené na mezigenerační soudržnost, prevenci sociálně patologických jevů a zvýšení bezpečnosti, ekologické aktivity apod. Tyto aktivity lze zčásti spolufinancovat z prostředků vyčleněných v rozpočtu JMK na realizaci PZK nad rámec dotačního programu Zdravé municipality.

Shrnutí: Cíl přispěje k navýšení počtu a rozšíření spektra aktivit, které bude možné zrealizovat z prostředků PZK, a podpoří partnerství na regionální úrovni.

Priorita 3 – SPOLUPRÁCE

Cíl 3.1. Partnerství s neziskovým, podnikatelským a veřejným sektorem, participace občanů

Princip partnerství veřejného, neziskového a soukromého sektoru a podpora účasti veřejnosti na rozhodování orgánů veřejné správy je důležitou složkou nástroje místní Agenda 21. Lze konstatovat, že se současně jedná o velmi náročnou disciplínu, neboť metody participace zahrnují nejen samotný proces společného projednávání, ale podstatné je i to, aby byly zjištěné potřeby veřejnosti skutečně prosazeny a zohledněny volenými orgány územního samosprávného celku při jeho rozhodování.

Náročnost procesu partnerství a participace vzrůstá s velikostí územního samosprávného celku. Na území JMK se nacházejí obce, které mají zkušenost s participativním rozpočtováním, veřejnými projednáváními a kulatými stoly, nejedná se však o masový jev. PZK je připraven obce v tomto úsilí

podporovat, ať už transferem poznatků získaných v oblasti nástroje místní Agenda 21 nebo finančně v rámci dotačního programu „Zdravé municipality JMK“.

V případě samotného JMK je situace složitější. Obtížnost zavádění těchto metod je dána velkou rozlohou regionu, vysokým počtem obyvatelstva, vysokým počtem členů volených orgánů JMK i rozdělením odpovědnosti a kompetencí v oblastech činnosti JMK mezi jednotlivé členy Rady JMK. Tyto faktory přispívají k tomu, že realizace metod je nejen organizačně náročnější, ale rovněž je složitější dosáhnout politické shody pro uskutečnění zjištěných priorit občanů. Veřejná projednávání a kulaté stoly se realizují spíše ve výjimečných případech a nejsou standardem. V této oblasti by mělo být posláním PZK nejprve informovat a motivovat orgány JMK o možnostech participace a spolupráce s dalším sektorem a následně spolupracovat při jejich realizaci.

Partnerství se subjekty neziskového, podnikatelského i veřejného sektoru může být přínosné z hlediska využití odbornosti zaměstnanců těchto organizací. Pro realizaci PZK je důležité rozvíjet spolupráci s odbornými institucemi věnujícími se například problematice zdraví, životního prostředí nebo sociální oblasti. Tyto instituce zaměstnávají fundované odborníky, kteří mohou přinést PZK potřebnou garanci kvality realizovaných aktivit. Může se jednat jak o „státní“ instituce, tj. organizace spadající pod ministerstva, tak i zájmové organizace a sdružení vzešlá z občanské iniciativy. Spolupráce s odbornými institucemi se jeví jako užitečná zejména v případě pořádání osvětových kampaní, ať už vlastních kampaní JMK nebo kampaní vyhlášených na celostátní úrovni. Spolupráci s odbornými institucemi lze využít rovněž pro účinnější propagaci PZK, kdy už jen fakt, že JMK s renomovanými odborníky kooperuje, může zvýšit jeho prestiž.

Do kategorie spolupráce s odborníky lze zařadit i spolupráci jednotlivých odvětvových odborů v rámci Krajského úřadu JMK. Prostředí založené na spolupráci v rámci struktury úřadu může zamezit roztržitosti aktivit nebo duplicitám, naopak může přispět ke zlepšení atmosféry a rozvoji přátelského prostředí na pracovišti. Spolupráce mezi odvětvovými odbory úřadu je rovněž klíčová pro to, aby mohly být různé aktivity, které se na JMK realizují, koordinovány a začleněny pod společnou značku „zdravý kraj“.

Shrnutí: Cíl přispěje ke zvýšení míry participace obyvatel JMK na rozhodování o veřejných záležitostech jak na úrovni obcí začleněných do PZK, tak na úrovni kraje. Možnost ovlivňovat směřování samosprávy nad rámec komunálních voleb může vést k vyšší spokojenosti obyvatel JMK. Spolupráce s odborníky přispěje ke zvýšení prestiže PZK a budování kontaktů, umožní pestřejší nabídku odborně garantovaných aktivit a posílení meziodborové spolupráce v rámci Krajského úřadu JMK. Spolupráce s municipalitami bude mít za následek aktivaci subjektů veřejné správy, budování dobrých vztahů mezi JMK a obcemi a účinnější uplatňování metod kvality ve veřejné správě.

Cíl 3.2. Spolupráce s volenými orgány kraje

Pro úspěšnou realizaci PZK je důležité dosáhnout politické podpory ze strany vedení JMK. Tato podpora má svoji formální část, spočívající v ustanovení politika odpovědného za realizaci PZK dle doporučení NSZM, ale i část faktickou, zahrnující zájem a ochotu vedení kraje naplňovat obsah PZK při svém rozhodování. Politická podpora PZK je veličina, která nemusí být v čase stabilní, neboť její míru ovlivňují výsledky voleb do krajského zastupitelstva opakující se ve čtyřletých cyklech. Pro každé volební období je zapotřebí znovu ustanovit politika odpovědného za realizaci PZK. Důležitý je rovněž způsob

spolupráce zástupců jednotlivých stran a hnutí zvolených do zastupitelstva, neboť pokud mají být v praxi uplatňovány principy partnerství a zapojování veřejnosti do rozhodování kraje, musí vedení kraje s těmito metodami souhlasit a při svém rozhodování se názory veřejnosti zabývat.

Přístup vedení kraje k realizaci PZK není plně ve sféře vlivu koordinátora PZK, nicméně koordinátor může minimálně vyvinout snahu o to, aby vedení kraje mělo potřebné informace o nástroji místní Agenda 21 a mohlo se rozhodnout, zda a v jaké míře bude tento nástroj v praxi uplatňován.

Kromě politika odpovědného za PZK byla v minulosti zřízena Radou JMK Pracovní skupina Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21, jakožto poradní orgán složený ze zástupců politické reprezentace, zaměstnanců úřadu a externích spolupracovníků. Existence pracovní skupiny pro uplatňování nástroje místní Agenda 21 je jedním z doporučení NSZM. Pro každé volební období je zapotřebí jmenovat nové členy nebo potvrdit pokračování funkčního období stávajících členů pracovní skupiny. Složení pracovní skupiny by mělo být takové, aby byli zastoupeni reprezentanti veřejného, podnikatelského i neziskového sektoru.

Shrnutí: Úzká spolupráce koordinátora PZK s vedením kraje a pracovní skupinou je klíčová pro úspěšnou realizaci aktivit projektu, ať už se jedná o zajištění finančních prostředků nebo o určení jeho dalšího směřování. Podpora PZK a zájem o uplatňování nástroje místní Agenda 21 ze strany vedení kraje je nezbytná zejména pro realizaci principů partnerství a zapojování veřejnosti do rozhodování.

Tabulka č. 5

Priority a cíle Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21

Priorita:	1. INFORMOVANOST	2. PODPORA	3. SPOLUPRÁCE
Cíl:	1.1. Osvěta v oblasti zdraví a udržitelného rozvoje	2.1. Metodická podpora municipalit zapojených do PZK	3.1. Partnerství s neziskovým, podnikatelským a veřejným sektorem, participace občanů
	1.2. Sdílení dobré praxe	2.2. Finanční podpora municipalit zapojených do PZK	3.2. Spolupráce s volenými orgány kraje
	1.3. Aktivní a vzdělaný koordinátor PZK	2.3. Podpora aktivit ostatních subjektů zaměřených na zdraví a udržitelný rozvoj	

IMPLEMENTAČNÍ ČÁST

5. Opatření a finanční zdroje Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21

5.1. Navržená opatření pro naplňování priorit koncepce

Kapitola obsahuje konkrétní opatření pro naplňování priorit a cílů koncepce definovaných v návrhové části. Tato opatření budou každoročně zohledňována v akčním plánu, kterým je „Roční plán aktivit Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21“ schvalovaný Zastupitelstvem JMK (neboli „akční plán zlepšování“ vyjádřeno v terminologii nástroje místní Agenda 21). Roční akční plán obsahuje určení osob nebo subjektů odpovědných za jednotlivé aktivity, konkrétní termíny pro splnění aktivit, stejně jako bližší indikátory míry jejich naplnění.

Priorita 1 – INFORMOVANOST

Cíl 1.1. Osvěta v oblasti zdraví a udržitelného rozvoje

Opatření 1.1.1. Rozvíjet webový portál PZK a stránky přidružených projektů	
Garant: útvár řízení kvality (portál Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21)	Spolupracující subjekty: Krajské ředitelství policie Jihomoravského kraje (portál projektu „Bezpečně v kyberprostoru“) Fakultní nemocnice Brno (portál projektu „Proč říci ne cigaretám“)
Předpokládané roční náklady: <ul style="list-style-type: none">15 tis. Kč (platba za samostatné domény a webhosting)	Indikátory: <ul style="list-style-type: none">návštěvnost internetových stránekpočet publikovaných článků
Opatření 1.1.2. Rozvíjet facebookové stránky PZK a přidružených projektů	
Garant: útvár řízení kvality (stránky Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21)	Spolupracující subjekty: Krajské ředitelství policie Jihomoravského kraje (stránky projektu „Bezpečně v kyberprostoru“)
Předpokládané roční náklady: <ul style="list-style-type: none">0 tis. Kč	Indikátory: <ul style="list-style-type: none">počet vlastních příspěvkůpočet udělených „to se mi líbí“počet sdílených příspěvků

Opatření 1.1.3. Vydávat informační elektronický newsletter pro členy PZK	
Garant: útvár řízení kvality	Spolupracující subjekty:
Předpokládané roční náklady: <ul style="list-style-type: none">• 0 tis. Kč	Indikátory: <ul style="list-style-type: none">• počet vydání newsletteru
Opatření 1.1.4. Realizovat a účastnit se osvětových akcí a kampaní	
Garant: útvár řízení kvality	Spolupracující odbory/subjekty: odbor zdravotnictví, odbor životního prostředí, odbor školství, odbor dopravy, odbor regionálního rozvoje, Krajská hygienická stanice Brno, Státní zdravotní ústav, NSZM
Předpokládané roční náklady: <ul style="list-style-type: none">• 2.800 (Environmentální vzdělávání)• 1.600 tis. Kč (BESIP)• 50 tis. Kč (Kraj bez plastu)• 80 tis. Kč (semináře pro zaměstnance JMK s osvětovou tematikou)• 50 tis. Kč (Dny zdraví)• 20 tis. Kč (Den Země)• 5 tis. Kč (Uklidíme Česko)• 1.200 tis. Kč (Krajské dožínky)• 15 tis. Kč (Zdravé a férové snídaně)• 30 tis. Kč (Vzdělávání k problematice udržitelného rozvoje a nástroji místní Agenda 21)	Indikátory: <ul style="list-style-type: none">• počet uskutečněných osvětových akcí• počet celostátně vyhlášených kampaní, ke kterým se JMK připojí• počet účastníků osvětových akcí• počet osvětových článků ve vnitřním zpravodaji Krajského úřadu JMK• počet osvětových článků v „elektronických aktualitách pro obce a příspěvkové organizace“• počet osvětových článků publikovaných na internetovém portálu PZK
Opatření 1.1.5. Propagovat PZK navenek	
Garant: útvár řízení kvality	Spolupracující odbory/subjekty: odbor kancelář hejtmána, NSZM, CENIA
Předpokládané roční náklady: <ul style="list-style-type: none">• 0 tis. Kč	Indikátory: <ul style="list-style-type: none">• počet zpráv týkajících se činnosti PZK na portálu JMK• počet článků o aktivitách spadajících pod PZK v celostátních nebo regionálních médiích• návštěvnost internetových stránek PZK

	<ul style="list-style-type: none"> • počet oslovených osob na Facebooku PZK • počet příkladů dobré praxe z JMK v „Dataplánu“ NSZM • počet informací o aktivitách JMK v „Databázi MA21“
--	---

Cíl 1.2. Sdílení dobré praxe

Opatření 1.2.1. Posilovat kvalitní administrativní zázemí pro realizaci místní Agendy 21 na úrovni municipalit	
Garant: útvar řízení kvality	Spolupracující odbory: odbor kancelář ředitele, odbor regionálního rozvoje, odbor sociálních věcí
Předpokládané roční náklady: <ul style="list-style-type: none"> • 1 tis. Kč (organizační zabezpečení společných setkání) • 1.500 tis. Kč (soutěž „Vesnice roku“) • 150 tis. Kč (audit „familyfriendlycommunity“) 	Indikátory: <ul style="list-style-type: none"> • počet municipalit JMK zapojených do PZK • počet společných setkání zdravých municipalit • počet individuálních konzultací koordinátorů municipalit zapojených do PZK s koordinátorem projektu nebo s administrátorem dotačního programu „Zdravé municipality JMK“ • účast koordinátorů municipalit zapojených do PZK na společných setkáních • počet realizovaných seminářů pro koordinátory municipalit zapojených do PZK • počet obcí JMK oceněných v soutěži „Vesnice roku“ • počet oceněných obcí JMK v auditu „familyfriendlycommunity“ • počet municipalit zapojených do PZK, které se stanou členy NSZM nebo se zaregistrují do Databáze MA21

Opatření 1.2.2. Sdílet dobrou praxi na krajské i celostátní úrovni	
Garant: útvar řízení kvality	Spolupracující odbory/subjekty: odbor regionálního rozvoje, oddělení strategického rozvoje, NSZM, CENIA
Předpokládané roční náklady: <ul style="list-style-type: none"> • 0 tis. Kč 	Indikátory: <ul style="list-style-type: none"> • počet příkladů dobré praxe z JMK v „Dataplánu NSZM“ • počet prezentovaných příkladů dobré praxe z JMK na celostátních setkáních členů NSZM • počet příkladů dobré praxe publikovaných v elektronickém newsletteru PZK • počet prezentací vlastních aktivit municipalit zapojených do PZK na společných setkáních koordinátorů • počet článků publikovaných municipalitami zapojenými do PZK na webovém portálu PZK • počet aktualizovaných strategických dokumentů JMK v celostátní databázi strategií zajišťované NSZM pro Ministerstvo pro místní rozvoj

Cíl 1.3. Aktivní a vzdělaný koordinátor PZK

Opatření 1.3.1. Podporovat kvalitní profesní vzdělávání koordinátora PZK	
Garant: útvar řízení kvality	Spolupracující odbory/subjekty: odbor kancelář ředitele, oddělení personálních věcí a vzdělávání, NSZM, MŽP
Předpokládané roční náklady: <ul style="list-style-type: none"> • 99 tis. Kč (členský příspěvek NSZM) • 6 tis. Kč (vzdělávací aktivity nad rámec seminářů hrazených z členského příspěvku NSZM) 	Indikátory: <ul style="list-style-type: none"> • počet absolvovaných seminářů pořádaných NSZM • počet absolvovaných seminářů k nástroji místní Agenda 21 pořádaných Ministerstvem životního prostředí • počet absolvovaných seminářů zaměřených na komunikační a prezentační dovednosti

Opatření 1.3.2. Doplnovat údaje o aktivitách JMK do „Dataplánu“ NSZM a „Databáze MA21“ spravované CENIA	
Garant: útvár řízení kvality	Spolupracující subjekty: NSZM, CENIA
Předpokládané roční náklady: <ul style="list-style-type: none"> • 0 tis. Kč 	Indikátory: <ul style="list-style-type: none"> • počet záznamů týkajících se JMK v „Dataplánu NSZM“ a „Databázi MA21“ • dosažená úroveň JMK v tzv. „Lize NSZM“ a kritériích „Databáze MA21“

Priorita 2 – PODPORA

Cíl 2.1. Metodická podpora municipalit zapojených do PZK

Opatření 2.1.1. Informovat municipality o možnostech podpory zdraví, udržitelném rozvoji a nástroji místní Agenda 21	
Garant: útvár řízení kvality	Spolupracující odbory:
Předpokládané roční náklady: <ul style="list-style-type: none"> • 50 tis. Kč (na vzdělávání koordinátorů členských municipalit) 	Indikátory: <ul style="list-style-type: none"> • počet realizovaných seminářů pro koordinátory municipalit zapojených do PZK • počet setkání koordinátorů municipalit zapojených do PZK s koordinátorem projektu nebo s administrátorem dotačního programu „Zdravé municipality JMK“ • počet vzdělávacích článků v elektronickém newsletteru PZK • počet municipalit zapojených do PZK, které se stanou členy NSZM nebo se zaregistrují do Databáze MA21
Opatření 2.1.2. Optimalizovat podmínky dotačního programu pro municipality zapojené do PZK	
Garant: odbor kancelář ředitele	Spolupracující odbory: útvár řízení kvality

<p>Předpokládané roční náklady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 0 tis. Kč 	<p>Indikátory:</p> <ul style="list-style-type: none"> • počet žádostí o dotace splňujících podmínky dotačního programu • počet kritérií dotačního programu pro posuzování žádostí o dotace • procentní podíl počtu úspěšných žadatelů na celkovém počtu žádostí v dotačním programu
--	---

Cíl 2.2. Finanční podpora municipalit zapojených do PZK

<p>Opatření 2.2.1. Administrovat dotační program pro municipality zapojené do PZK</p>	
<p>Garant:</p> <p>odbor kancelář ředitele</p>	<p>Spolupracující odbory:</p> <p>útvary řízení kvality</p>
<p>Předpokládané roční náklady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 500 tis. Kč 	<p>Indikátory:</p> <ul style="list-style-type: none"> • počet podpořených projektů • výše poskytnutých finančních prostředků z rozpočtu JMK
<p>Opatření 2.2.2. Finančně podpořit osvětové aktivity na území municipalit zapojených do PZK</p>	
<p>Garant:</p> <p>útvary řízení kvality (organizace, financování)</p>	<p>Spolupracující odbory/subjekty:</p> <p>odbor zdravotnictví (zprostředkování kontaktů), krajské nemocnice, externí odborné organizace</p>
<p>Předpokládané roční náklady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 200 tis. Kč 	<p>Indikátory:</p> <ul style="list-style-type: none"> • počet osvětových akcí finančně podpořených z rozpočtu JMK v municipalitách zapojených do PZK • výše poskytnutých finančních prostředků z rozpočtu JMK na osvětové aktivity v municipalitách zapojených do PZK • počet vzdělávacích seminářů hrazených z prostředků JMK pro koordinátory municipalit zapojených do PZK

Opatření 2.2.3. Finančně podpořit kampaň Kraj bez plastu v municipalitách zapojených do PZK	
Garant: útvár řízení kvality	Spolupracující odbory:
Předpokládané roční náklady: <ul style="list-style-type: none">• 200 tis. Kč	Indikátory: <ul style="list-style-type: none">• počet osvětových akcí zaměřených na eliminaci plastového odpadu v členských municipalitách• výše poskytnutých věcných darů municipalitám zapojeným do PZK na podporu boje proti plastovému odpadu

Cíl 2.3. Podpora aktivit ostatních subjektů zaměřených na zdraví a udržitelný rozvoj

Opatření 2.3.1. Podporovat projekty s preventivní tematikou (prevence závažných chorob, kriminality, sociálně patologických jevů) realizované ostatními subjekty veřejného nebo neziskového sektoru	
Garant: útvár řízení kvality	Spolupracující odbory/subjekty: odbor školství, odbor zdravotnictví, Krajské ředitelství policie Jihomoravského kraje, Asociace krajů ČR, Fakultní nemocnice Brno
Předpokládané roční náklady: <ul style="list-style-type: none">• 100 tis. Kč	Indikátory: <ul style="list-style-type: none">• počet podpořených projektů• výše poskytnutých finančních prostředků z rozpočtu JMK na preventivní projekty• počet uskutečněných osvětových a vzdělávacích aktivit• počet účastníků preventivních aktivit
Opatření 2.3.2. Podporovat projekty zaměřené na začleňování osob se zdravotním postižením nebo psychickými chorobami realizované ostatními subjekty veřejného nebo neziskového sektoru	
Garant: útvár řízení kvality	Spolupracující odbory/subjekty: odbor sociálních věcí Práh jižní Morava, z.ú., Tyflocentrum, PUNTIK, příspěvkové organizace zřízené JMK
Předpokládané roční náklady: <ul style="list-style-type: none">• 60 tis. Kč	Indikátory: <ul style="list-style-type: none">• počet podpořených projektů

	<ul style="list-style-type: none"> • výše poskytnutých finančních prostředků z rozpočtu JMK na tyto projekty • počet uskutečněných osvětových a vzdělávacích aktivit
Opatření 2.3.3. Podporovat projekty s environmentální tematikou	
Garant: útvar řízení kvality	Spolupracující odbory/subjekty: odbor životního prostředí Lipka – školské zařízení pro environmentální vzdělávání Brno, příspěvková organizace, Nadace Veronica, Ekologický institut Veronica, Větvení
Předpokládané roční náklady: <ul style="list-style-type: none"> • 100 tis. Kč 	Indikátory: <ul style="list-style-type: none"> • počet podpořených projektů • výše poskytnutých finančních prostředků z rozpočtu JMK na tyto projekty • počet uskutečněných osvětových a vzdělávacích aktivit
Opatření 2.3.4. Administrovat dotační programy obsahově spadající do náplně PZK	
Garant: odbor školství, odbor sociálních věcí, odbor regionálního rozvoje	Spolupracující odbory:
Předpokládané roční náklady: <ul style="list-style-type: none"> • 58.000 tis. Kč (Podpora rozvoje venkova JMK) • 1.500 tis. Kč (dotační program pro oblast prevence kriminality) • 35.000 tis. Kč (dotační program v oblasti tělovýchovy a sportu) • 9.000 tis. Kč (dotační program na zabezpečení minimální protidrogové prevence) • 8.000 tis. Kč (dotační program na podporu retenční schopnosti krajiny v JMK) • 6.000 tis. Kč (dotační program v oblasti využití volného času dětí a mládeže) • 3.500 tis. Kč (dotační program na podporu služeb pro rodiny poskytovaných NNO) 	Indikátory: <ul style="list-style-type: none"> • počet podpořených žádostí o dotace • výše poskytnutých finančních prostředků z rozpočtu JMK

<ul style="list-style-type: none"> • 2.500 tis. Kč (dotační program na podporu rodinné a seniorské politiky na úrovni obcí) • 2.000 tis. Kč (dotační program environmentální výchova a osvěta) 	
--	--

Priorita 3 – SPOLUPRÁCE

Cíl 3.1. Partnerství s neziskovým, podnikatelským a veřejným sektorem, participace občanů

Opatření 3.1.1. Udržovat stabilní členskou základnu municipalit začleněných do PZK	
Garant: útvár řízení kvality	Spolupracující odbory:
Předpokládané roční náklady: <ul style="list-style-type: none">• 0 tis. Kč	Indikátory: <ul style="list-style-type: none">• počet nových členů PZK• počet odstoupivších členů z PZK• podíl municipalit začleněných do PZK na celkovém počtu municipalit v JMK
Opatření 3.1.2. Nastavit efektivní spolupráci odvětvových odborů Krajského úřadu JMK s PZK	
Garant: útvár řízení kvality	Spolupracující odbory: odbor regionálního rozvoje, odbor životního prostředí, odbor školství, odbor zdravotnictví, odbor dopravy, odbor kultury a památkové péče, odbor sociálních věcí
Předpokládané roční náklady: <ul style="list-style-type: none">• 0 tis. Kč	Indikátory: <ul style="list-style-type: none">• počet uskutečněných jednání s odvětvovými odbory k nastavení spolupráce• počet odborů zapojených do realizace aktivit spadajících do PZK• počet aktivit zařazených do PZK realizovaných v gesci odvětvových odborů Krajského úřadu JMK
Opatření 3.1.3. Spolupracovat s odborníky mimo Krajský úřad JMK	
Garant: útvár řízení kvality	Spolupracující odbory/subjekty: odbor regionálního rozvoje, odbor životního prostředí, odbor školství, odbor zdravotnictví, odbor dopravy, odbor kultury a památkové péče, odbor sociálních věcí, Krajská hygienická stanice Brno, Státní zdravotní ústav, CENIA,

	příspěvkové organizace JMK, Fakultní nemocnice Brno
Předpokládané roční náklady: <ul style="list-style-type: none"> závisí na charakteru aktivit 	Indikátory: <ul style="list-style-type: none"> počet aktivit (kampaní, vzdělávacích akcí, publikací) uskutečněných ve spolupráci PZK s odbornými organizacemi
Opatření 3.1.4. Podporovat veřejná projednávání strategických záměrů JMK	
Garant: útvar řízení kvality	Spolupracující odbory/subjekty: odvětvové odbory Krajského úřadu JMK v závislosti na charakteru projednávaného tématu NSZM, MŽP
Předpokládané roční náklady: <ul style="list-style-type: none"> cca 50 tis. Kč ročně (na organizační zabezpečení) 	Indikátory: <ul style="list-style-type: none"> počet vzdělávacích akcí pro zaměstnance a volené představitele JMK zaměřených na místní Agendu 21 a participativní metody projednávání počet uskutečněných veřejných projednávání (např. kulatých stolů, veřejných fór, veřejných projednávání strategických záměrů JMK)

Cíl 3.2. Spolupráce s volenými orgány kraje

Opatření 3.2.1. Udržet politickou podporu pro realizaci PZK	
Garant: útvar řízení kvality	Spolupracující odbory: odbor kancelář hejtmána
Předpokládané roční náklady: <ul style="list-style-type: none"> 0 tis. Kč 	Indikátory: <ul style="list-style-type: none"> ustanovení politika odpovědného za realizaci PZK usnesením ZJMK existence členství voleného představitele JMK v Pracovní skupině PZK.
Opatření 3.2.2. Udržet funkční Pracovní skupinu Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21	
Garant: útvar řízení kvality	Spolupracující odbory: odbor kancelář hejtmána

<p>Předpokládané roční náklady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 0 tis. Kč 	<p>Indikátory:</p> <ul style="list-style-type: none"> • existence členství minimálně 1 voleného představitele JMK v Pracovní skupině PZK • počet uskutečněných jednání Pracovní skupiny PZK • jmenování členů Pracovní skupiny PZK pro další volební období JMK
--	---

Společné indikátory pro hodnocení míry naplňování opatření PZK

Pro jednotlivá výše uvedená opatření koncepce jsou vyjmenovány specifické indikátory, pomocí nichž lze hodnotit míru naplňování těchto opatření. Pro hodnocení kvality PZK však lze použít také externí hodnocení, která poskytují NSZM a CENIA. Jedná se o sady kritérií, které stanoví NSZM pro své členy a také „Databázi MA21“ s kritérii pro hodnocení realizátorů nástroje místní Agenda 21. Členové NSZM jsou zařazeni v tzv. „Lize NSZM“ do čtyř kategorií podle úrovně své aktivity, kvality procesů veřejné správy a dosažených výsledků. Obdobně jsou hodnoceni realizátoři nástroje místní Agenda 21 v „Databázi MA21“ spravované organizací CENIA. JMK se od počátku realizace PZK nacházel dle měřítek NSZM a CENIA v kategoriích pro začátečníky.

V indikátorech stanovených NSZM a CENIA se hodnotí zejména organizační zázemí pro realizaci nástroje místní Agenda 21, zájem o dané téma, procesy komunitního plánování, finanční podpora místní Agendy 21, funkčnost systému strategického řízení a provázanost podpory zdraví, udržitelného rozvoje a kvality života. Jedná se o kategorie, které zcela korespondují s navrženými opatřeními koncepce PZK. Lze tedy konstatovat, že důsledné uplatňování a realizace navržených opatření přispěje ke zlepšení hodnocení JMK jakožto realizátora „Projektu Zdravé město/obec/mikroregion/region“ a nástroje místní Agenda 21 a také naopak, že snaha naplňovat hodnotící kritéria NSZM a „Databáze MA21“ povede ke zkvalitnění činností spadajících do PZK. Je zapotřebí zdůraznit, že pro posuzování JMK ze strany NSZM a CENIA je důležitý nejen samotný obsah a rozsah aktivit PZK, ale i to, že tyto aktivity PZK koordinátor projektu dostatečně prokazuje prostřednictvím doplňování údajů do „Databáze MA21“ spravované organizací CENIA a „Dataplánu“ spravovaného NSZM.

5.2. Finanční zdroje pro realizaci aktivit spadajících do Projektu Zdravý kraj a místní Agenda 21

Finanční prostředky na realizaci PZK jsou součástí rozpočtu spravovaného odborem kancelář ředitele Krajského úřadu JMK a předpokládá se, že tomu tak bude i nadále. V době zpracování koncepce bylo v rozpočtu vyčleněno na dotační program „Zdravé municipality JMK“ 500 tis. Kč a na aktivity PZK včetně úhrady členského příspěvku 1.500 tis. Kč. Jako optimální se jeví tuto výši finančních prostředků zachovat i do budoucna. V případě snížení částky by muselo dojít k omezení rozsahu aktivit. Odhad

výše výdajů na jednotlivá opatření koncepce navržená v kapitole 5.1. vychází ze zkušenosti minulých let a může se rovněž měnit s ohledem na disponibilní zdroje JMK a rozsah realizovaných aktivit. Opatření jsou však navržena tak, aby byla při optimální výši výdajů vyčleněných na realizaci PZK po finanční stránce realizovatelná.

Aktivity, které sice spadají do PZK, ale jsou v gesci odvětvových odborů Krajského úřadu JMK a nespádají do náplně činnosti koordinátora PZK, jsou financovány z částí rozpočtu spravovaných těmito odvětvovými odbory. (Jedná se například o dotační program Podpora rozvoje venkova JMK, environmentální vzdělávání, BESIP apod.). Stejně jako v případě výdajů na realizaci PZK závisí objem dalších uskutečněných aktivit na množství disponibilních zdrojů v rozpočtu JMK.

5.3. Způsob vyhodnocování koncepce Projektů Zdravý kraj a místní Agendy 21

Plnění Koncepce PZK bude zhodnoceno po uplynutí doby její realizace, tj. nejdříve v roce 2026.

V mezidobí budou jedenkrát ročně za pomoci relevantních indikátorů vyhodnocovány a revidovány akční plány PZK. Hodnocení plnění ročního plánu aktivit zpracovává koordinátor PZK ve spolupráci s ostatními subjekty, jejichž činnosti spadají do oblasti PZK. Zpráva o plnění plánu aktivit je projednávána Pracovní skupinou Projektů Zdravý kraj a místní Agendy 21, Radou JMK a schvalována Zastupitelstvem JMK.

6. Projekt Zdravý kraj a místní Agenda 21 v roce 2025

NÁZEV CÍLE	NÁZEV OPATŘENÍ	CÍLOVÝ STAV
1.1. Osvěta v oblasti zdraví a udržitelného rozvoje	1.1.1. Rozvíjet webový portál PZK a přidružených projektů	V provozu je portál PZK a internetové stránky projektů „Bezpečně v kyberprostoru“ a „Proč říci NE cigaretám“. Internetový portál PZK je pro návštěvníky atraktivním zdrojem aktuálních a strukturovaných informací o aktivitách JMK a municipalit zapojených do PZK. Návštěvnost internetových stránek je v čase stabilní a činí cca 50 osob denně, každý měsíc je zveřejněn minimálně jeden nový článek.
	1.1.2. Rozvíjet facebookové stránky PZK a přidružených projektů	Na Facebooku je v provozu stránka PZK a stránka projektu „Bezpečně v kyberprostoru“. Měsíčně je na stránkách publikován minimálně jeden vlastní příspěvek a 5 příspěvků je sdíleno z jiných stránek. Facebookové stránky PZK sleduje nebo „se líbí“ minimálně 500 lidem, stránky projektu „Bezpečně v kyberprostoru sleduje nebo „se líbí“ minimálně 100 lidem.
	1.1.3. Vydávat informační elektronický newsletter pro členy PZK	Elektronický newsletter pro municipality zapojené PZK vychází minimálně 5x ročně. Obsahuje aktuální informace pro koordinátory municipalit o dění v JMK, zaměřené na oblast zdraví a udržitelného rozvoje, zprávy o grantových a dotačních příležitostech, příklady dobré praxe a další užitečné tipy.
	1.1.4. Realizovat a účastnit se osvětových akcí a kampaní	JMK se každoročně připojuje minimálně ke dvěma celonárodními kampaním NSZM (např. Den Země, Evropský týden mobility, Dny bez úrazů, Dny zdraví apod.) buď jako pořadatel nebo finančním příspěvkem. Zaměstnanci JMK jsou formou osvěty a vzdělávacích aktivit motivováni k tomu, aby se ve svém pracovním i osobním životě chovali odpovědně k vlastnímu zdraví i k životnímu prostředí. JMK rovněž podporuje regionální produkty a výrobky vznikající za férových podmínek. Bude navázána užší spolupráce PZK s příspěvkovými organizacemi JMK v oblasti zdravotnictví, které již preventivní akce a osvětu pro občany provádějí. Preventivní akce budou zaměřené na oblasti, které v negativním smyslu nejvíce ovlivňují zdravotní stav a kvalitu obyvatel JMK (prevence závažných onemocnění, nikotinové závislosti, úrazů u dětí, nedostatku pohybu, obezity,...)

	1.1.5. Propagovat PZK navenek	<p>Veřejnost je o aktivitách PZK informována na internetových stránkách a Facebooku PZK, na hlavním portálu JMK a v regionálních a celostátních médiích (tištěných i elektronických). Obce a příspěvkové organizace dostávají informace také prostřednictvím „elektronických aktualit“. Vlivem kvalitní propagace narůstá zájem o aktivity PZK, což se projevuje vyšší sledovaností internetových stránek a vyšší návštěvností na akcích, které PZK realizuje.</p>
--	--------------------------------------	--

NÁZEV CÍLE	NÁZEV OPATŘENÍ	CÍLOVÝ STAV
1.2. Sdílení dobré praxe	1.2.1. Posilovat kvalitní administrativní zázemí pro realizaci místní Agendy 21 na úrovni municipalit	<p>PZK má stabilní členskou základnu tvořenou obcemi, městy a dobrovolnými svazky obcí z JMK. Koordinátoři těchto municipalit mají k dispozici kvalitní informační zdroje týkající se možností podpory zdraví a udržitelného rozvoje v podobě konzultací s koordinátorem PZK, individuálních konzultací a elektronického newsletteru. Společného setkávání municipalit zapojených do PZK se účastní minimálně 70 % členů. Obce JMK mají zájem o kvalitu života svých obyvatel a účastní se soutěže „Vesnice roku“ či usilují o ocenění „obec přátelská rodině“ (familyfriendlycommunity).</p>
	1.2.2. Sdílet dobrou praxi na krajské i celostátní úrovni	<p>Koordinátor PZK informuje ostatní členy NSZM a realizátory nástroje místní Agenda 21 o svých aktivitách a zveřejňuje příklady dobré praxe v „Dataplánu“ NSZM a „Databázi MA21“. Současně se inspiruje příklady jiných realizátorů z ČR a informuje o těchto příkladech členy PZK prostřednictvím internetových stránek projektu, v elektronickém newsletteru a na společných setkáních. Koordinátor se rovněž účastní setkávání členů NSZM, kde se seznamuje s praxí jiných subjektů a prezentuje aktivity JMK. Municipality zapojené do PZK se aktivně zapojují do tvorby webových stránek PZK a zveřejňují informace o aktivitách, které se uskutečnily na jejich území. Pověřený zaměstnanec Krajského úřadu JMK průběžně aktualizuje údaje o strategických dokumentech JMK v celostátní databázi strategií.</p>

NÁZEV CÍLE	NÁZEV OPATŘENÍ	CÍLOVÝ STAV
1.3. Aktivní a vzdělaný koordinátor PZK	1.3.1. Podporovat kvalitní profesní vzdělávání koordinátora PZK	Koordinátor PZK využívá veškerých možností, které mu v oblasti vzdělávání nabízí NSZM a absolvuje předepsaná školení. Rovněž se účastní vzdělávání, které realizátorům nástroje místní Agenda 21 nabízí zdarma Ministerstvo životního prostředí. V rámci stanoveného plánu vzdělávání se koordinátor PZK zaměřuje na vzdělávací akce, které jsou zaměřené na zlepšení prezentačních a komunikačních dovedností v osobních kontaktu i na internetu a sociálních sítích.
	1.3.2. Doplnovat údaje o aktivitách JMK do „Dataplánu“ NSZM a „Databáze MA21“ spravované CENIA	Koordinátor PZK ve stanovených termínech a v potřebné kvalitě doplňuje záznamy o aktivitách PZK do „Dataplánu“ NSZM a „Databáze MA21“ spravované organizací CENIA.

Priorita 2. PODPORA

NÁZEV CÍLE	NÁZEV OPATŘENÍ	CÍLOVÝ STAV
2.1. Metodická podpora municipalit zapojených do PZK	2.1.1. Informovat municipality o možnostech podpory zdraví, udržitelném rozvoji a nástroji místní Agenda 21	PZK podporuje vzdělávání koordinátorů municipalit zapojených do PZK. Poznatky, které získá prostřednictvím absolvovaných vzdělávacích akcí, dále aktivně předává členům PZK, ať už formou elektronického newsletteru nebo individuálních konzultací. Pro koordinátory municipalit zapojených do PZK je minimálně 1 x ročně zabezpečena vzdělávací akce s externími lektory; jedná se o vzdělávání týkající se strategického plánování, projektového řízení, nástroje místní Agenda 21 nebo o semináře zaměřené na zlepšení prezentačních a komunikačních dovedností.
	2.1.2. Optimalizovat podmínky dotačního programu pro municipality zapojené do PZK	Dotační program „Zdravé municipality JMK“ je nastaven tak, aby s prostředky rozpočtu JMK bylo nakládáno efektivně, účelně a hospodárně. Kritéria dotačního programu jsou transparentní, vytvářejí rovné příležitosti pro žadatele a zajišťují, že v případě nedostatku finančních prostředků pro uspokojení všech požadavků jsou upřednostněny kvalitně připravené projekty obsahově naplňující priority a cíle PZK.

NÁZEV CÍLE	NÁZEV OPATŘENÍ	CÍLOVÝ STAV
2.2. Finanční podpora municipalit zapojených do PZK	2.2.1. Administrovat dotační program pro municipality zapojené do PZK	JMK každoročně vyhlašuje dotační program „Zdravé municipality PZK“, který je stabilním motivačním nástrojem. Dotační program je určen pouze pro členy PZK a je zaměřen na podporu aktivit směřujících k podpoře zdraví, kvality života, udržitelného rozvoje a zapojování veřejnosti do věcí veřejných. Dotační program umožňuje municipalitám zapojeným do PZK realizovat aktivity, které přispějí ke zkvalitnění života občanů žijících na jejich území. Z pohledu JMK se jedná o možnost, propagovat prostřednictvím členských municipalit a jejich aktivit hlavní myšlenky PZK.
	2.2.2. Finančně podpořit osvětové aktivity na území municipalit zapojených do PZK	JMK podporuje osvětové aktivity v municipalitách také úhradou některých výdajů přímo z rozpočtu JMK. Tyto aktivity se týkají zejména vzdělávání obyvatelstva v oblasti prevence závažných onemocnění nebo úrazů, případně environmentální tematiky. Zaměření a výběr těchto konkrétních aktivit určuje Pracovní skupina Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21, obce mají možnost vyjádřit svůj zájem o podporu bez možnosti výrazněji ovlivnit jejich obsah. Kromě aktivit určených přímo pro občany mohou být podpořeni rovněž samotní koordinátoři municipalit tím, že z prostředků JMK bude financováno jejich vzdělávání v oblasti zdraví a udržitelného rozvoje.
	2.2.3. Finančně podpořit kampaň Kraj bez plastu v municipalitách zapojených do PZK	JMK pokračuje v kampani „Kraj bez plastu“, zaměřené mimo jiné i na podporu obcí na území JMK v boji s plastovým odpadem. Municipality zapojené do PZK jsou podporovány formou dotačního programu „Zdravé municipality“, jehož podmínky kladně zohlední aktivity zaměřené na snížení produkce plastových odpadů. Obce jsou rovněž podporovány ve snaze motivovat občany k omezení spotřeby jednorázových plastů.

NÁZEV CÍLE	NÁZEV OPATŘENÍ	CÍLOVÝ STAV
2.3. Podpora aktivit ostatních subjektů zaměřených na zdraví a udržitelný rozvoj	2.3.1. Podporovat projekty s preventivní tematikou (prevence závažných chorob, kriminality, sociálně patologických jevů) realizované ostatními subjekty veřejného nebo neziskového sektoru	<p>JMK podporuje z finančních prostředků vyčleněných na PZK projekty zaměřené na prevenci závažných chorob, prevenci kriminality a sociálně patologických jevů. V oblasti prevence kriminality pokračuje úspěšně započatá spolupráce s Krajským ředitelstvím policie Jihomoravského kraje na realizaci projektu „Bezpečně v kyberprostoru“ a účast v projektu realizovaném pod záštitou Asociace krajů ČR „Kraje pro bezpečný internet“. V oblasti prevence závažných chorob je podporován projekt „Proč říci NE cigaretám“, který JMK realizuje ve spolupráci s Fakultní nemocnicí Brno. Je navázána užší spolupráce PZK s příspěvkovými organizacemi JMK v oblasti zdravotnictví, které již preventivní akce a osvětu pro občany provádějí.</p>
	2.3.2. Podporovat projekty zaměřené na začleňování osob se zdravotním postižením nebo psychickými chorobami realizované ostatními subjekty veřejného nebo neziskového sektoru	<p>JMK podporuje z finančních prostředků vyčleněných na PZK projekty zaměřené na detabuizaci psychických chorob a na začleňování zdravotně postižených nebo psychicky nemocných občanů do běžného života. Jsou podporovány například aktivity organizací Práh jižní Morava, z.ú., Tyflocentrum, o.p.s., PUNITK s.r.o. a dalších subjektů, které provozují chráněné dílny a zaměstnávají hendikepované občany.</p>
	2.3.3. Podporovat projekty s environmentální tematikou	<p>JMK podporuje osvětové akce směřující ke zvýšení informovanosti týkající se ochrany životního prostředí. PZK participuje na kampani „Kraj bez plastu“ a podporuje osvětu v oblasti eliminace jednorázových plastů. Prostřednictvím PZK se JMK připojuje k celostátním výzvám nebo kampaním jako je Den Země, Do práce na kole nebo Evropský týden mobility. Z prostředků PZK je podporována výsadba nových alejí v obcích – tzv. „Alejí života“.</p>
	2.3.4. Administrovat dotační programy obsahově spadající do náplně PZK	<p>JMK i nadále vyhlašuje dotační programy pro různé typy žadatelů, které obsahově spadají do témat PZK. Tyto dotační programy jsou stabilním motivačním nástrojem pro realizaci podporovaných aktivit.</p>

Priorita 3. SPOLUPRÁCE

NÁZEV CÍLE	NÁZEV OPATŘENÍ	CÍLOVÝ STAV
3.1. Partnerství s neziskovým, podnikatelským a veřejným sektorem, participace občanů	3.1.1. Udržovat stabilní členskou základnu municipalit začleněných do PZK	Do PZK jsou zapojeny municipality, které mají aktivní zájem realizovat činnosti obsahově spadající do tohoto projektu. Koordinátoři municipalit aktivně komunikují s koordinátorem PZK, účastní se společných setkání, publikují na internetovém portálu, realizují osvětové aktivity a usilují o zkvalitnění veřejné správy a dialog s ostatními sektory. Výsledky komunálních voleb nemají na členství municipality v PZK negativní vliv.
	3.1.2. Nastavit efektivní spolupráci odvětvových odborů Krajského úřadu JMK s PZK	Aktivity odvětvových odborů Krajského úřadu JMK, které jsou zaměřeny na podporu zdraví a udržitelný rozvoj, jsou začleněny pod společnou „hlavičku“ PZK. Je nastavena efektivní spolupráce a informační toky mezi koordinátorem PZK, Pracovní skupinou Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21 a odbornými pracovníky, nedochází k duplicitám ani k nekoordinovaným činnostem. Činnosti jednotlivých odborů jsou úspěšně prezentovány navenek, což přispívá k postupu JMK na žebříčku hodnocení míry uplatňování nástroje místní Agenda 21 a k příznivému hodnocení v lize NSZM.
	3.1.3. Spolupracovat s odborníky mimo Krajský úřad JMK	PZK prostřednictvím činnosti koordinátora projektu a příslušných odborů Krajského úřadu JMK využívá možnosti spolupráce s externími odborníky, a to zejména z oblasti zdravotnictví, sociální sféry, vzdělávání, prevence sociálně patologických jevů, bezpečnosti a životního prostředí. Externí odborníci pomáhají PZK realizovat osvětové aktivity a zapojovat se do celostátně vyhlášených kampaní. Pokračuje započatá spolupráce s Krajskou hygienickou stanicí Brno, Krajským ředitelstvím policie Jihomoravského kraje, Sdružením Práh jižní Morava, z.ú., Nadací Veronica, příspěvkovými organizacemi JMK a jsou navazovány nové kontakty.
	3.1.4. Podporovat veřejná projednávání strategických záměrů JMK	Zaměstnanci a volení představitelé JMK jsou seznámeni s nástrojem místní Agenda 21 jakožto jednou z metod kvality ve veřejné správě a jsou motivováni k uplatňování participativních metod a k veřejnému projednávání strategických záměrů kraje. Odvětvové odbory Krajského úřadu JMK při projednávání svých záměrů využívají metod tzv. „kulatých stolů“, uskutečňují se veřejná fóra a veřejná projednávání.

NÁZEV CÍLE	NÁZEV OPATŘENÍ	CÍLOVÝ STAV
3.2. Spolupráce s volenými orgány kraje	3.2.1. Udržet politickou podporu pro realizaci PZK	Usnesením Zastupitelstva JMK je pro každé volební období ustanoven odpovědný politik pro PZK, jedná se o člena Rady nebo Zastupitelstva JMK. Odpovědný politik pro PZK prosazuje myšlenky tohoto projektu navenek a usiluje o zohlednění principů udržitelného rozvoje při rozhodování orgánů kraje.
	3.1.2. Udržet funkční Pracovní skupinu Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21	Pracovní skupina Projektu Zdravý kraj a místní Agendy 21 je funkčním poradním orgánem koordinátora projektu i Rady JMK pro její rozhodování v záležitostech týkajících se PZK. Jednotliví členové komise reprezentují tři sektory - veřejnou správu, neziskový sektor a podnikatelský sektor. Členem komise je volený představitel JMK, jehož Zastupitelstvo JMK jmenovalo do funkce odpovědného politika za PZK. Informace z jednání komise jsou zveřejňovány na internetových stránkách PZK. O zasedáních komise informuje koordinátor PZK všechny realizátory nástroje místní Agendy 21 v JMK.

7. Závěr

JMK má zájem podporovat mezinárodně uznávané principy nástroje místní Agenda 21 a rozšiřovat je do praxe municipalit v jihomoravského regionu. Rozloha území i krajské uspořádání jsou specifika, díky nimž lze na přístup kraje v realizaci místní Agendy 21 nahlížet ze dvou úhlů pohledu. Na krajské úrovni se jedná o vlastní aktivity k podpoře a rozvoji místní Agendy 21 – např. celokrajské kampaně, strategická práce, přenos dobré praxe mezi kraji apod. Obdobné úsilí však kraj vkládá také do podpory místní Agendy 21 na místní úrovni a vytvoření stabilní členské základny PZK – tedy jednotlivých obcí, měst a dobrovolných svazků obcí. Realizátorům místní Agendy 21 pomáhá kraj s mediální podporou jejich kampaní, nabízí metodickou pomoc, pořádá pravidelná setkání koordinátorů municipalit a v neposlední řadě poskytuje finanční prostředky na podporu jejich aktivit.

Koncepce Projektů Zdravý kraj a místní Agendy 21 na období 2020-2025 slouží jako dlouhodobý rámec pro orientaci a vzájemnou provázanost aktivit subjektů, které se uplatňováním nástroje místní Agendy 21 na krajské a místní úrovni zabývají. Dokument slouží také pro politické rozhodování v kontextu závazků, které JMK přijal v rámci svého členství v NSZM a v návaznosti na přijetí Politiky společenské odpovědnosti Krajského úřadu JMK při respektování specifických podmínek a potřeb JMK.

Koncepce Projektů Zdravý kraj a místní Agendy 21 na období 2020-2025 byla schválena dne 27. února 2020 na 29. zasedání Zastupitelstva Jihomoravského kraje.

Zdroje informací

<https://www.zdravamesta.cz/>

<https://ma21.cenia.cz/>

https://www.mzp.cz/cz/udrzitelny_rozvoj):

<https://www.osn.cz/osn/hlavni-temata/sdgs/>

Analytická studie zdraví a zdravotnictví JMK v číslech

Koncepce Zdravého Jihomoravského kraje (koncept dokumentu z roku 2015; dokument nebyl orgány kraje projednán)

Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů

Zpráva o zdraví obyvatel Jihomoravského kraje 2018